

“Azərbaycan” qəzetinin 271-ci nömrəsinin 1-ci səhifəsi

Cümə axşamı, 11 sentyabr 1919-cu il, nömrə 271

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci sənəyi-dəvamiyyəsi. Pəncşənbə, 15 zihicətül-haram sənə 1337. 11 eylül 1919 sənə.

Türk və islamliğa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalatın mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Tək nüsxəsi 2 manat.

Abunə şəraiti: Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 40 rublə, 2 aylığı 70 rublə, 3 aylığı 100 rublə. Bakı üçün 1 aylığı 35 rublə, 2 aylığı 60 rublə, 3 aylığı 90 rublə. Abunə şəraiti ancaq həmin sənə oktyabr ayının 1-nədək heasb olunur. Elan fiatı: birinci səhifədə sətri 5 rublə, axırncı səhifədə sətri 4 rublə, itən şeylər və yer axtaranlar üçün 3 rublə.

KİNOTEATR “RENESSANS”

2 seriyada

Həmin sentyabr ayının 11-ndən etibarən 1919-ncu ildə

böyük müvəffəqiyyət qazandığına görə məşhur “Orlean qızı” (Janna D’Ark) nam şəkil 2 seriyada göstəriləcəkdir.

Baş rollarda məşhur Amerika artistləri Geraldina Farrar və Erik Trent.

Bu şəkil Tiflis Maarif nazirinin xahişinə görə Tiflisdə ən yaxşı teatrolardan “Alkre” teartosunda göstəriləcəkdir. Elan: Gələn məramnamədə həmin şəkilin 2-nci seriyası göstəriləcəkdir.

9044

ELAN

1919 sənə sentyabrın 11-də pəncşənbə günü, gündüz saat 10-da Azərbaycan Məclisi-Məbusan iclası olacağı elan olunur.

T-243

SİRK “MODERN”

Pəncşənbə günü sentyabrın 11-ndə 1919-cu ildə məşhur Demo-Kazo – “Uçan adamlar” namı qazanmış İtaliya artistlərinin və Bakı camaatının sevgilisi komik Vintsentso qardaşlarının 2-nci qastrolu olacaqdır.

Məşhur sportsmen Pyotr Nikolayeviç Yelizarov tərəfindən mükəmməl surətdə vücuda gətirilmiş Fransa güləş mübarizəsinin 75-nci günüdür.

Bu gün 3 cift pəhləvan mübarizə edir.

1-nci ikinci mübarizə: Kalışeviç – Zakoroyko.

2-nci: Oleynikov – Jan-de-Kolon.

3-ncü: Yemelyanov – Kreçetov.

Pəhləvanların çıxışı və mübarizənin başlanması saat 11-in yarısında. Tamaşa başlanacaq 8-də, qurtaracaq 12-də. Mübarizə Yelizarovun təhti-nəzarətində [nəzarəti altında] olacaqdır.

9040

TİFLİS

MƏDRƏSEYİ-İTTİFAQİ-İRANİYAN

Həmin zihicce ayının 20-sinə [sentyabrın 16-na] qədər ərizələr qəbul olunur. Ayın 22-dən dərslərə şüru olunacaq [başlanacaq]. Dərslərin fəhrüstü: farsı, türki, ərəbi, rusi, Fransa, gürcü, sair elmi dərslər. İran Vəziri-Maarifi [Maarif naziri] tərəfindən təsdiq olunmuş program və ni-zamnamə mövcubiylə [əsasında] rəftar olunacaq.

Müdir: Müstətab Hüseynzadə.

Tiflis: Vorontsovski küçə, 456.

9939

AZƏRBAYCAN

Abunə şəraiti: Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 40 rublə, 2 aylığı 70 rublə, 3 aylığı 100 rublə. Bakı üçün 1 aylığı 35 rublə, 2 aylığı 60 rublə, 3 aylığı 90 rublə.	Elan fiatı: Birinci səhifədə sətri 5 rublə, axırncı səhifədə sətri 4 rublə, itən şeylər və yer axtaranlar üçün 3 rublə.

Abunə şəraiti:
Qeyri şəhərlər üçün
1 aylığı 40 rublə,
2 aylığı 70 rublə,
3 aylığı 100 rublə.
Bakı üçün
1 aylığı 35 rublə,
2 aylığı 60 rublə,
3 aylığı 90 rublə.

Elan fiatı:
Birinci səhifədə
sətri 5 rublə,
axırncı səhifədə
sətri 4 rublə,
itən şeylər və yer
axtaranlar üçün
3 rublə.

Abunə şəraiti:
Qeyri şəhərlər üçün
1 aylığı 40 rublə,
2 aylığı 70 rublə,
3 aylığı 100 rublə.
Bakı üçün
1 aylığı 35 rublə,
2 aylığı 60 rublə,
3 aylığı 90 rublə.

Elan fiatı:
Birinci səhifədə
sətri 5 rublə,
axırncı səhifədə
sətri 4 rublə,
itən şeylər və yer
axtaranlar üçün
3 rublə.

Abunə şəraiti:
Qeyri şəhərlər üçün
1 aylığı 40 rublə,
2 aylığı 70 rublə,
3 aylığı 100 rublə.
Bakı üçün
1 aylığı 35 rublə,
2 aylığı 60 rublə,
3 aylığı 90 rublə.

Elan fiatı:
Birinci səhifədə
sətri 5 rublə,
axırncı səhifədə
sətri 4 rublə,
itən şeylər və yer
axtaranlar üçün
3 rublə.

Abunə şəraiti:
Qeyri şəhərlər üçün
1 aylığı 40 rublə,
2 aylığı 70 rublə,
3 aylığı 100 rublə.
Bakı üçün
1 aylığı 35 rublə,
2 aylığı 60 rublə,
3 aylığı 90 rublə.

Elan fiatı:
Birinci səhifədə
sətri 5 rublə,
axırncı səhifədə
sətri 4 rublə,
itən şeylər və yer
axtaranlar üçün
3 rublə.

Abunə şəraiti:
Qeyri şəhərlər üçün
1 aylığı 40 rublə,
2 aylığı 70 rublə,
3 aylığı 100 rublə.
Bakı üçün
1 aylığı 35 rublə,
2 aylığı 60 rublə,
3 aylığı 90 rublə.

Elan fiatı:
Birinci səhifədə
sətri 5 rublə,
axırncı səhifədə
sətri 4 rublə,
itən şeylər və yer
axtaranlar üçün
3 rublə.

Abunə şəraiti:
Qeyri şəhərlər üçün
1 aylığı 40 rublə,
2 aylığı 70 rublə,
3 aylığı 100 rublə.
Bakı üçün
1 aylığı 35 rublə,
2 aylığı 60 rublə,
3 aylığı 90 rublə.

Elan fiatı:
Birinci səhifədə
sətri 5 rublə,
axırncı səhifədə
sətri 4 rublə,
itən şeylər və yer
axtaranlar üçün
3 rublə.

Abunə şəraiti:
Qeyri şəhərlər üçün
1 aylığı 40 rublə,
2 aylığı 70 rublə,
3 aylığı 100 rublə.
Bakı üçün
1 aylığı 35 rublə,
2 aylığı 60 rublə,
3 aylığı 90 rublə.

Elan fiatı:
Birinci səhifədə
sətri 5 rublə,
axırncı səhifədə
sətri 4 rublə,
itən şeylər və yer
axtaranlar üçün
3 rublə.

Abunə şəraiti:
Qeyri şəhərlər üçün
1 aylığı 40 rublə,
2 aylığı 70 rublə,
3 aylığı 100 rublə.
Bakı üçün
1 aylığı 35 rublə,
2 aylığı 60 rublə,
3 aylığı 90 rublə.

Elan fiatı:
Birinci səhifədə
sətri 5 rublə,
axırncı səhifədə
sətri 4 rublə,
itən şeylər və yer
axtaranlar üçün
3 rublə.

Abunə şəraiti:
Qeyri şəhərlər üçün
1 aylığı 40 rublə,
2 aylığı 70 rublə,
3 aylığı 100 rublə.
Bakı üçün
1 aylığı 35 rublə,
2 aylığı 60 rublə,
3 aylığı 90 rublə.

Elan fiatı:
Birinci səhifədə
sətri 5 rublə,
axırncı səhifədə
sətri 4 rublə,
itən şeylər və yer
axtaranlar üçün
3 rublə.

Abunə şəraiti:
Qeyri şəhərlər üçün
1 aylığı 40 rublə,
2 aylığı 70 rublə,
3 aylığı 100 rublə.
Bakı üçün
1 aylığı 35 rublə,
2 aylığı 60 rublə,
3 aylığı 90 rublə.

Elan fiatı:
Birinci səhifədə
sətri 5 rublə,
axırncı səhifədə
sətri 4 rublə,
itən şeylər və yer
axtaranlar üçün
3 rublə.

Abunə şəraiti:
Qeyri şəhərlər üçün
1 aylığı 40 rublə,
2 aylığı 70 rublə,
3 aylığı 100 rublə.
Bakı üçün
1 aylığı 35 rublə,
2 aylığı 60 rublə,
3 aylığı 90 rublə.

Elan fiatı:
Birinci səhifədə
sətri 5 rublə,
axırncı səhifədə
sətri 4 rublə,
itən şeylər və yer
axtaranlar üçün
3 rublə.

Abunə şəraiti:
Qeyri şəhərlər üçün
1 aylığı 40 rublə,
2 aylığı 70 rublə,
3 aylığı 100 rublə.
Bakı üçün
1 aylığı 35 rublə,
2 aylığı 60 rublə,
3 aylığı 90 rublə.

**Məhərrəm ayı vürudu münasibətilə
axırıncı dəfə olaraq “Əsli və Kərəm” və
“Əlli yaşında cavan”**

HÖKUMƏT TEATROSU

AXŞAM TAMAŞASI

Zülfüqar bəy və Üzeyir bəy

Qardaşlarının Müdiriyyəti

Pəncşənbə [cümə axşamı] günü zilhiccə ayının 15-ndə (sentyabrın 11-ndə 1919-ncü ildə) məhərrəmül-həramın vürudu [gəlişi] münasibətilə axırıncı dəfə olaraq mütəntən [təntənəli] bir surətdə mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır Üzeyir bəy Hacıbəylinin yazmış olduğu məşhur “Əsli və Kərəm” operası və cümə günü zilhiccə ayının 16-sında (sentyabrın 12-ndə) şüküllu [cah-cəlallı] bir mənzərədə mövqeyi-tamaşaya qoyulacaqdır Zülfüqar bəyin yazmış olduğu məşhur “Əlli yaşında cavan” operettası. Operettada Orduxan bəyin qonaqlığında zeyldəki gözəl və gülməli nömrələr olacaqdır:
1) Rəqs “Azərbaycan” – Üzeyir bəyin musiqisi; 2) Xor və rəqs “Borc yığılıb boğazımatan, vay dədə, vay” – Zülfüqar bəyin sözləri və musiqisi; 3) Rəqs “Dağıstan” – Üzeyir bəyin musiqisi; 4) Oxumaq və rəqs “Bu zülfi-siyaha vurubdu şanə” – Zülfüqar bəyin sözləri və musiqisi; 5) “Bakı alınmaq münasibətilə türk qadınının rəqsi” – Müslüm bəyin musiqisi.
İştirak edəcəklər: Hacıağa Abbasov, Hüseyınqulu Sarabski, Ələkbər Hüseyınzadə, Darablı Rza, Anaplı Əbülhəsən, Xəlil Hüseyınov və hamı müqtədir aktyor və artistkalar. Qızlar və oğlanlar xoru.

Biletlər teatrın kassasında satılmaqdadır. Tamaşa başlanacaqdır axşam saat 9-un yarısında.

**“İTTİHAD”
İRANİYAN MƏKTƏBİNƏ**

Daxil olmaq istəyən şagirdlərin ərizələri qəbul olunmaqdadır. Dərslər isə sentyabrın 15-ndən etibarən başlanacaqdır. Xahiş edənlər hər gün səhər saat 9-dan 1-ədək idarəyə müraciət edə bilərlər. (Sadovı küçə, nömrə 19.)

9041

İ. S. RUDNİKİN

Bakıda birinci olaraq zabit və əsgərlərə məxsus nişan (çin), rezin və dəmir möhürlər qayıran fabrikanı mövcuddur. Telefonnu küçə nömrə 1, Bolşoy Morskoy aptekasının yanında. Gəncədə “London” mehmanxanası altında dəxi şöbəsi vardır. Fabrika 1901-ci ildən fəaliyyətə başlamışdır.

9942

ELAN

Maarif Nəzarəti bununla məlum edir ki, gələcək 1919-1920-ci sənəyi-tədrisiyədə milliləşmiş məktəblərdə türk lisanında təlim veriləcək. Sınıflar aşağıda göstərilənlərdən ibarətdir:

Əlifba, kiçik və böyük ehtiyat sinifləri və birinci sinif – Birinci və ikinci zükur [oğlanlar] edadilərində; əlifba, kiçik və böyük ehtiyat sinifləri, birinci, ikinci və üçüncü siniflər – Realnı məktəbində; əlifba, kiçik və böyük ehtiyat sinifləri, birinci və ikinci siniflər – İkinci Realnı məktəbində; əlifba, kiçik və böyük ehtiyat sinifləri və birinci sinif – Balaxanı Realnı məktəbində; əlifba, kiçik və böyük ehtiyat sinifləri, birinci və ikinci siniflər – Birinci Milli ünəs [qızlar] edadisində; əlifba, kiçik və böyük ehtiyat sinifləri və birinci sinif – Mariinski Ünəs edadisində.

Çocuqları məktəbə vermək üçün pişəzvəqt [vaxtında] fəvqəlzikr [yuxarıda adı çəkilən] məktəblərin rəislərinə ərizə verməlidir. Ən yoxsul mütəəlimlərin [şagirdlərin] haqqı-tədrisdən azad edilmələri və onların təlim şeyləri və libas almaqlarına maddi müavinət verilməsi üçün Maarif Nəzarəti işbu məktəblərdə dövləti stipendiyalar təsis etmək xəyalındadır.

T-239

**QİSMİ-RƏSMİ
[RƏSMİ HİSSƏ]**

Posta və Teleqraf Nəzarətinin əmr-namələri

Əmrnamə 92

1 sentyabr 1919

Bu gündən məmuriyyət səfərimdən övdət etdiyimdən [qayıtdığımdan], Nəzarətin [Nazirliyin] idarəsinə iqdəm edirəm [başlayıram].

Əslində imza etdi:

Posta və Teleqraf naziri:

Camo Hacınski.

Dəftərxana baş müdiri: Blajevski.

KONTRAST

Azərbaycan hökumətinin adılanə və müdəbbiranə [uzaqgörən, ağıllı] tədbiri sayəsində Qarabağ məsələsinin həll və fəsl edilməsi [baş çatdırılması] Azərbaycanda yaşayan ümum ermənilərin məmnuniyyətini mövcib [məmnuniyyətinə səbəb] oldu. Ermənilər bileyn [öz gözləri ilə] gördülər ki, Azərbaycan hökuməti Qarabağ mə-

sələsinə qılınc zoru ilə həll etməyə qadir ikən böylə yapmadı. Məsələni sülh və sazişlə həllə çalışdı.

Ermənilər burasını dəxi anladılar ki, nə Azərbaycan hökumətinin, nə də azəri türklərinin ermənilərə əziyyət vermək, incitmək, asudə güzəran və məişətlərinə mane olmaq və onlara qarşı daim xüsumət [düşmənçilik] bəsləmək fikri yoxdur. Deməli, Azərbaycan ermənilərinin Azərbaycan Cümhuriyyəti torpağında yaşamaqlarının yaxşılığı və ya fənalığı özlərinin hərəkət və rəftarlarına bağlıdır. Yaxşıliqla dolanarlarsa, daim yaxşıliq görərlər.

Qarabağ məsələsinin hər iki tərəfi razı qoyan bir surətdə həllində və bundan dolayı ümum Azərbaycan erməni və türklərinin münasibət və müamillətlərinin [rəftarlarının] normal və səmimiyanə bir hala düşməsində Azərbaycan hökumətinin adılanə tədbirlərindən əlavə, erməni camaatının dəxi aqılanə rəftarını nəzəri-diqqətə almalıdır. Bunu Qarabağda ermənilərin yeddinci yığıncağı isbat etdi. Bu yığıncaqda əksəriyyət sülh və saziş tərəfdarı olub da qanlıliq və xunxarlığa [qanıçənliyə] adətkərdə olan daşnakların mübarizəyə davam edəlim məalında [mənasında] olan divanəvar və ağıldankənar təkliflərini rədd etdilər.

Daşnak fitnəsinin qara buludları erməni camaatının üzərindən rədd olan kimi sülh və saziş, əmnü əsayiş günəşi doğub hər yeri işıqlandırmayla, hər kəsin də ruhunu şad və qəlbini fərəhnək etdi. İndi Qarabağ erməniləri hökumət nümayəndəsi ilə bir yerdə məsləhət və məşvəratlər məclisi qurub, ümum ölkənin rahat və asudəliyi haqqında tədbirlər tökmək işlərinə məşğuldurlar.

İndi qissədən hissə:

Məlum olur ki, o yerdə ki, ermənilər daşnak fitnəsini öz üstlərindən kənar edə bilirlər, orada hər bir cürə qarğışı və şuluqluq əvəzinə əmnü asayış, istirahət bərpa edilir. Böylə olan surətdə, biz əminik ki, əgər bu daşnak fitnə və fəسادı ümum ermənilər üzərindən dəf edilə bilsəydi, bu gün kamali-təəssüf və təəssürlə [böyük bir təəssüf və kədərlə] müşahidə etməkdə olduğumuz Ararat “vakxanaliya”sına [özbaşınalığına, qarma-qarışığına] meydan qalmaz və hər gün qəlbimizi yandıran və əhvalımızı pərişan edən yaman xəbərləri və pis-pis əhvalları eşitməzdik.

Bu gün Azərbaycanda yaşayan ermənilərin halını Ermənistandakı müsəlmanların əhvalı ilə bir-birinə tutuşdurub qiyyas [müqayisə] etdikdə, arada böyük bir kontrast əmələ gəlir. Burada hər tərəfə baxırsan ədalət və insaniyyət müşahidə edildiyi halda, orada Əyridağ dibində, Ararat ətəklərində zülüm, vəhşət və dəhşət görünür.

Yevropa qarşısında məzlum görünməyə və öz yerində zalım olmağa səy edən daşnaklar öz vəhşiliklərini bir dərəcəyə yetiribdir ki, səbir və taqətdən kəsilməmiş olan müsəlmanlar qiyam və üsyana qalxıb zalımlara qarşı difa [müdafiə] başlayıbdırlar.

Daşnaklardan ibarət olan Ararat hökuməti öz quyruğunu qarşı arasında görüb Yevropadakı dostlarını köməyə çağırmağa və Ermənistan əldən gedir deyər qışqırmaq salmağa məcbur olmuşlardır.

İki qonşu millət arasında dərin quyular və keçilməz dərələr qazmaqda olan kütahbin [dar görüşlü] və fərasətsiz daş-

naklar burasına heç də diqqət yetirməyirlər ki, bu qazdıqları quyular və dərələr bilaxirə [axırda] bütün Ermənistan üçün bir məzaristan ola bilər.

Yevropaya yalvarmağı, diplomatlar qaralarında sülənməyi öz qonşusu və öz vətəndaşı ilə insaf və müüvvətlə yaşamağa tərcih verən bu partiya hamıdan artıq zərəri zətən öz millətinə və öz camaatına vurur. Bu partiyanın erməni xalqını öz əlində oyuncaq kimi oynatmağı, kefi istədiyi yerdə camaatın canını, malını, namus və heysiyyətini bilaməhabə [asanlıqla] fəda etməsi nə qədər mövcibitəəccüb [təəccüb doğurur] isə, erməni camaatının da tamam bir qoyun sürüsü kimi öz müqəddəratı və öz varlıqlarını bu ziyankar partiyaya tapşırıb da bu yolda bir bu qədər ya sədaqət və ya qorxaqlıq və cəbunluq [ağciyərlilik] göstərməsi bir o qədər şayani-heyrətdir [heyrətə layiqdir]. Görünür, bu partiya erməni xalqını o qədər terrorlayıb və o qədər gözünün qorxusunu alıbdır ki, birinin də ağız açmağa cürəti qalmayıbdır.

Lakin iş böylə davam edərsə, bunun axırı yaxşı nəticələr verməz. Erməni-müsəlman münasibəti həmişə gərginlik üzrə qalıb düşmənçilik ya qiyamətə kimi baqi [davamlı] qalar və ya bu millətlərdən birinin bilkülliyə [tamamilə] məhv[ü] nabadisi ilə nəticələner ki, bunlardan da hansının baqi və hansı fani ola biləcəyini indidən xəbər vermək çətin iş deyildir.

Ona görə, Cümhuriyyətimizdə asudəliklə yaşamaqda olan erməni camaatının böyük borclarından biri odur ki, özlərini burada daşnak fitnəsindən qorumaqla bərabər, Ararat hökumətinə dəxi icrayi-

təsir edib oradakı müsəlmanlar haqqında rəva görülməz zülümləri durdurmaq üçün ciddi təşəbbüsatda bulunsunlar ki, bəlkə, bu kontrastın Azərbaycan türkləri qəlbinə ilqa etdiyi [yeritdiyi, nüfuz etdirdiyi] sui-təsir və acılığı, böyləliklə, bir növ, azaltmaq mümkün ola.

Hacıbəyli Üzeyir

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

Gəncədən

(Xüsusi teleqraf)

Gəncə müsəlman tələbələri tələbə [Mirfəttah] Musəvinin vəhşiyanə və xainanə bir tərzdə qətl edilməsindən mükəddər olaraq [kədərlənərək], mütəvəffanın [mərhumun] ailəsinə bəyani-təziyyət edir [başsağlığı verir].

İdarə sədri: İsmayilov

(Azərbaycan radio mövqifi tərəfindən alınmışdır)

(Bolşevik xəbərləri)

Şimal cəbhəsi – Severoozersk istiqamətində bizim hücum edən hissələrimiz Petropavlovsku işğal etmişlər. Düşmənin süvari hissələrini pərakəndə edən qitəatımız [hərbi hissələrimiz] Kodima nəhri üzərinə çıxmış və bir qədər əsir də almışdır.

Dəmiryol istiqamətində düşmənin təzyiği nəticəsi olaraq bizim hissələrimiz yeni cəbhələrə çəkilməmişlər. Mejozer dairəsində hücumumuz fin sərhədi üzərinə müvəffəqiyyətlə davam etmədədir.

Qərb cəbhəsi - Lujsk dairəsində düşmənin təzyiği altında hissələrimiz geri çəkilməyə məcbur olmuşlardır.

Saba nəhri ətrafında hücumlarımız düşmənin şiddətli müarizəsinə [müqavimətinə] məhkum qalır. Rijski [Riqa] dairəsində Luban gölündə qoşun çıxarmaq istəyən düşmənlər tərəfimizdən püskürdülüşdür. Dresçesk dairəsində hər iki müqabil qoşunların müvəffəqiyyətləri olmuşdur. Vileysk dairəsində bizim müvəffəqiyyətli hücumlarımız davam edir. Borisov dairəsində Berezina nəhri üzərindən keçmək istəyən düşməni püskürtmüşük. Kolma dairəsində müharibə davam edir.

Macarıstanda

Kopenhaq [Kopenhagen] - Vyadan teleqraf edirlər ki, Macarıstan hökumətinin Parlamento əsasları ilə məmləkəti idarə etməkdə istedadsızlıq göstərmələrindən dolayı Macarıstanda Müttəfiqlər diktaturası tətbiq ediləcəkdir. Həyəcani-ümumi şiddətlənməyədir. Müttəfiq hərbi heyətinin rızası ilə Budapeştədə olan bütün macar zabitlərini ruminlar həbs etmişlərdir.

Drozovskinin məğlubiyyəti

Kurskdan xəbər verirlər ki, Sumı altında vəqə olan müharibələrdə Drozdov alaylarından ikinci və dördüncüsü bolşevik ordusu tərəfindən məğlub edilmişdir. Öz dəstəsi ilə mühasirə edilmiş general Drozdov bolşeviklər tərəfindən qətl edilmişdir.

* * *

Lion - Parisə vürud edən [çatan] xəbərlərə görə, İsveçrə monarxizm ocağı

şəklini almışdır. Oraya yığılmış monarxizm tərəfdarları kral və ya Habsburq xanədanına mənsub bir şahzadəni taxta çıxarmaq üçün sərfi-hümmət edirlər. Habsburq xanədanı əzası [üzvləri] İsveçrəyə cəm olmuşlardır. Avstriya Cümhuriyyəti xidmətində olan sabiq imperator məmurları köhnə üsul işlərini təsviyə [ləğv] etmədə təxir edərək, monarxizmin yenedən bərqərar olacağını ümid edirlər.

* * *

Lion - “Tayms” qəzetəsinin rəyinə görə, Petroqradı bahara kimi işğal etmək mümkün olmayacaqdır. Estonlar Müttəfiqlər tərəfindən istiqlalları tanınmayınca qədər hücum etməyəcəklərini məlum etmişlərdir.

Mannerheymin əzimatindən [gedişindən] sonra finlərin müharibədə iştirak edəcəkləri də şübhə altındadır. Qəzetənin fikrinə görə, cəbhəni yarmaq niyyəti ilə Pskov dairəsində bolşeviklər şiddətli hücumu başlayacaqlardır.

* * *

Moskva - Şura hökuməti Revel hökumətinin sülh təklifini qəbul etmişdir. Sülh müzakirəsinə Pskov şəhərində başlanacaqdır. Revel hökuməti tərəfindən göndərilən nümayəndələrə mümaniət edilməməsi üçün binagüzarlıq edilmişdir [manəçilik göstərilməməsi üçün sərəncam verilmişdir].

Çelyabinsk şəhərinin alınması

Bolşevik ordusu xəbər verir ki, Çelyabinsk şəhəri Kolçak dəstələrindən xilas

edildiyinə görə, əhali bolşevik ordusuna hədiyyələr vermişlərdir.

Vilhelmin təslimi haqqında

“Tayms” qəzetəsi yazır ki, Vilhelmi məhkəməyə cəlb etmək üçün Bonar Lonun Avamlar Kamerasına etdiyi təkida-tına baxmayaraq, iş məhkəməyə münəcər olmayacaqdır [məhkəmə ilə nəticələnməyəcəkdir]. Belə görünür ki, Hollandiya Vilhelmi ələ verməkdən rəsmi surətdə imtina edəcəkdir. Bundan sonra Müttəfiqlər təkid etməyəcəklərdir.

Macarıstan

Kopenhagen xəbər verirlər ki, Müttəfiqlər bütün Macarıstan idarəsini öz ələrinə almaq istəyirlər. Macarıstanda narazılıq artmaqdadır.

Almaniya İngiltərə əsgərləri arasındamüsədımə

Geləndən xəbər verirlər ki, Gelenin 28 mil cənub-qərbində Almaniya əsgərləri ilə İngiltərə saldatları arasında toqquşma olmuşdur. Bir çox alman əhalisi və bir saldat güllələnmişdir.

Novoçerkasskda

“J.” qəzetəsinin yazdığına görə, Novoçerkasskda top gülləsi hazırlayan kaxanada patlayış vəqə olub, binanın bir hissəsi dağıdılmışdır. Kerç şəhəri idareyi-örfiyyə [hərbi rejim] altında elan edilmişdir.

Reveldə

Həmkarlar İttifaqının iclasında bolşeviklər fəqərayi-kasibə hakimiyyəti təqdirilə hökuməti zəmm edici [tənqid edən]

qətnamələr qəbul etdikdən sonra, 100 nəfər iclasdan çıxamq istəmişdir. Bolşeviklər iclas olan binanı mühasirə etmişlər. Polisə nümayəndəsi iclası qapayıb, içəridə bulunanların hamısını siyahı etmişdir. Üzvlərdən bir çoxu azad edilmişdir. Lakin yüz nəfər həbs edilib Baltik mövqifinə [stansiyasına] göndərilmişlər. Bunlar Rusiyaya nəfy [sürgün] edilmişlərdir.

HEYƏTİ-MÜRƏXXƏSƏMİZ

Protesto notası

*A[Iber] Tomanın təşəbbüsü ilə
(Azərbaycan heyəti-mürəxxəsəsinin
irsal qıldığı təqrirdən)
[Azərbaycan nümayəndə heyətinin
göndərdiyi rəsmi məktubdan]
(son)*

Düvəli-Müttəfiqeyi-müəzzəmə [Böyük Müttəfiq dövlətlər] dəfələrcə elan etmişdir ki, onların Rusiyada təqib edəcəkləri siyasət Rusiyanın ehya [bərpa] qılınmasına və həmçinin əski zamanlardan bəri Rusiyaya mülhəq edilmiş [birləşdirilmiş] qeyri millətlərlə məskun vilayətlər xalqının hüquq və istiqlallarının bərpa edilməsinə aid və vəbəstə [bağlı] olacaqdır. İşbu siyasət Avropada əbədi bir sülh və müsəlimət [əmin-amanlıq] bərqərar etmək arzusunda bulunun Düvəli-Müttəfiqə prinsiplərinin bilavasitə rəhbəri olub, onun həyata tətbiq edilməsi ilə də Avropada yeni qarğışalılar və müharibələr zühur edə bilməsinə sipər olacaqdır.

Fəqət general Denikin qüvayi-əsgəriyyəsinin Zaqaqaziya cümhuriyyətləri torpağını işğal etməsi və şu əsakirin [əsgərlərin; ordunun] Azərbaycan və Gürcüstan cümhuriyyətlərinə qarşı təhdidəməz bir vəziyyət alması Rusiya mürtəcelərinin planlarını aşkara təsvir edir. Sabiq Rusiya imperatorluğu daxilində yeni təəssüs etmiş [yarlanmış] müstəqil dövlətləri kəndilərinə tabe etmək istəyən mürtəcelər, məzkur [deyilən] dövlətlər torpağını qüvayi-əsgəriyyə ilə zəbt etməklə, Sülh Konfransını əmri-vaqə [fakt] qarşısında qoymaq istəyirlər.

Şu planın feilə çıxarılması həman dövlətlər daxilində bərpa edilmiş asayiş və nizamın məhv edilməsinə səbəb olabilər. Bütün Rusiya məmləkətini qaplayıb hökmranlıq edən anarşi zamanlar[ın]da şu dövlətlər əhalisi fəvqət-təbiyyə [fəvqəladə] əzmkarlıq bahasına olaraq vətəndaş müharibəsi dəhşətlərindən kənara çəkilib, kəndi məmləkətləri daxilində hürriyyəti-tammə ilə demokratik əsasları möhkəmləşdirə bilmişlərdir.

Rusiya irticasının müvəffəqiyyəti şu millətlərə dəhşətli bir zərbə endirmiş olacağı kimi, eyni zamanda Rusiya üçün də pək ağır nəticələr zühura çıxarıb böyük müşkülət tövdi edə [doğura] bilər. Şu irtica müvəffəqiyyəti, Rusiya həyatını fəlc [iflic] etmiş vətəndaş müharibəsi sırasında yeni qarğışalılar meydanı açılmasına bais olar və şu millətlərdən heç biri qüvayi-müsəlləhə ilə [silahlı qüvvələrlə] yaradılmış sultaya tabe olmayaraq, var qüvvələri ilə mübarizəyə, çarpışmağa davam edə bilər.

Aşağıda imza atmış mürəxxəslər [nümayəndələr] Düvəli-Müəzzəmənin diqqətə

tini ona cəlb edirlər ki, general Denikin kəndi əfali-cinayətpərvəranəsini [cinayətkar əməllərini] Dövəli-Müttəfiqə maddi və hərbi müavinəti sayəsində mövqeyi-təbiiqə vəz edir [həyata keçirir]. Yəqin ki, şu dövlətlər içində nizam və asayişin xələdar olmasını [pozulmasını] istəməyən Dövəli-Müttəfiqə, o dövlətlər xalqı hüquq və istiqlallarının bərpad edilməsinə də razı olmayacaqlardır.

Rusiya ilə həmhüddü dövlətlər mürəxxələrinin həpsi Gürcüstan, Azərbaycan, Şimali Qafqaziya və bütün Qafqaziya dövlətlərinin mürəxxələləri ilə birlikdə şu müdaxiləyə prostesto etməyə razıdır. Onlar qeyd edirlər ki, millətləri yekdigəri ilə mərbut edən [bir-birinə bağlayan] hüsn-əlaqə aşkardır. Rusiya ilə həmhüddü dövlətlər həman təhdidatı kəndi xalqları qarşısına qulları kimi zənn və tələqqi [qəbul] edirlər. Onlar elan edirlər ki, hər millətin hüquq və ixtiyaratı kəndisinə tərək edilməsi lazım olduğu kimi, hal-hazırda idameyi-həyat edən [varlığını sürdürən] dövlətlərin tamamiyyəti-mülkiyyəsinə [ərazi bütövlüyünü] xələdar etmək də caiz deyildir və onların müqəddəratını irəlidə çağırılması möhtəməl olan Rusiya Məclisi-Müəssisənə deyil, şu torpaq xalqları nümayəndələrinin arzu və xahişinə müvafiq olaraq Sülh Konfransı həll etməlidir.

Binaənileyh [ona görə], atidə [aşağıda] imza atmış mürəxxələlər Dövəli-Müttəfiqə qarşısında protesto izhar edərək rica edirlər ki, Azərbaycan və Gürcüstana qarşı general Denikin sui-rəftar və müamiləsinə [mənfə rəftar və davranışına] bilatəxir [dərhal] intəha verilib, Zaqaqaziya Cümhuriyyəti torpaqları dabravol əsgəri

tərəfindən təxliyə edilsin. Onlar istirham [xahiş] edirlər ki, general Denikini beynəlmiləl ədalət qanunlarını gözətməyə məcbur etmək üçün lazımı tədabir ittixaz edilsin [tədbirlər görülsün].

QƏZETƏLƏRDƏN

Tsaritsın altında

Bolşeviklər qüvvətli dəstələr cəm edib Tsaritsının top atəşi tutacaq məsafəsinə qədər irəliləmişlərdir. Şəhərin ətrafı bolşeviklərin uzaqvuran toplaı ilə atəşə tutulmaqdadır. Bolşeviklərdən ötrü tək bir təhlükə onların arxasında hərəkət edən general Mamontov dəstələri ilə üsyançı dəstələrdir.

Tiflisdə mühüm müşavirə

Mötəbər mənbələrdən xəbər verirlər ki, bu yaxın günlərdə Tiflisdə mühüm bir siyasi müşavirə olacaqdır. Bu müşavirə general Baratov Tiflisə gəldikdə açılacaqdır. Hal-hazırda Azərbaycan, Gürcüstan, Ermənistan və Dağıstan vəkilləri Tiflisə cəm olmuşlardır.

Amerika əsgərləri

İnanılmış əcnəbi mənbələrindən xəbər verirlər ki, Qafqaziya göndərmək üçün İstanbula böyük bir Amerika donanması varid [daxil] olmuşdur ki, 45 min əsgər aparmaqdadır. Bu əsgərlər Yevropa texnikasının son sistemi üzrə müsələhdirlər [silahlanmışlar]. Bunların silahı o dərəcədədir ki, 500 min adamın işini görə bilirlər. Xüsusən Amerika əsgərlərinin çox pulemyotu vardır. Belə ki, hər üç əsgərə bir pulemyot düşür. Amerika əs-

gərləri Qafqaziya çəkilməkdə olan ingilisləri əvəz edib ələümdə [birinci növbədə] Ermənistan gedəcəklərdir.

Çerniqovun alınması

Dabravol ordusu Kiyevdən qaçan düşməni təqib etməklə Çerniqov şəhərini işğal etmişdir. Dabravol ordusu əlinə böyük taxıl mövcudu, nəqliyyat vəsaili [vasitələri] və 4300 əsir keçmişdir. Dabravol süvariləri pərakəndə edilmiş bolşevik əsgərlərini təqib etməkdədirlər.

Yevropa müharibəsinin tələfatı

Bükreşdən [Buxarestdən] xəbər verirlər ki, məhəlli [yerli] mətbuat Müttəfiqlərin müharibə əsnasında verdikləri tələfat haqqında böylə bir maraqlı məlumat verir:

1914-cü il ağustosun 2-dən 1919-cu il yanvarın 1-ə qədər Fransa hökuməti piyada ordu üçün 195 min nəfər zabit cəm etmişdi. Bunlardan 102 mini müharibə zamanında cəm edilmişdir. Fransanın hər bir tərəfdən cəm etdiyi əsgər 8 milyon 410 min nəfər imiş. Tələfat bu qərar üzrə olmuşdur:

32 min nəfər zabit və 1 milyon 57 min 700 nəfər əsgər ölmüşdür. 2500 zabit və 262.800 əsgər xəbərsiz itmişdir. Bu qərar üzrə ölənlərin və xəbərsiz itənlərin miqdarı 1 milyon 355 min nəfər olur ki, bu da bütün əsgərliyə cəm edilənlərin 16 faizini təşkil edir. Bu hesabla bütün Fransa əhəlisinin 28 nəfərdən bir nəfəri tələf olmuşdur.

Başqa müharibə [savaşın] məmləkətlərə gəldikdə, İngiltərə hökumətinin müstəmləkətsiz (İngiltərə, Şotlandiya və İrlandiya) 618 min qədər öləni və itəni

olmuşdur. 1910-cu il siyahı-ümumiyyəti üzrə 42 milyon əhalidən hər 66 adamdan bir nəfəri tələf olmuşdur.

1916-cı ilə qədər İtaliya əhalisi 38 milyon hesab edilirdi. İtaliya hökuməti 465 min nəfər tələfat vermişdir ki, bu da hər bir 79 adama bir adam tələf olmuş hesab edilir.

1914-cü ilə qədər Almaniya əhalisi 67 milyondan ziyadə imiş. Almaniya müharibə zamanında 2 milyon tələfat vermişdir. Bu qərar üzrə Almaniya hər 35 nəfərə 1 nəfər tələfat vermiş olur.

Avstriya-Macaristanın 1911-ci ilə qədər 49 milyon nüfusu var imiş. Tələfat 1 milyona yaxındır. Təqribən hər 50 nəfərə bir nəfər tələfat vermiş olur.

110 milyon əhalisi olan Amerika hökuməti müharibə əsnasında 51 min nəfər tələfat vermişdir ki, bu hesab üzrə hər iki min nəfərə bir nəfər tələfat olur.

1916-cı ildə 182 milyon əhalisi olan Rusiyanın tələfatı hər 107 nəfərə bir nəfər olmuşdur.

Fransa donanmasının tələfatı 372 zabit və 5239 bəhri əsgərlərdir [donanma əsgərləridir]. Xəbərsiz itmişlər 197 zabit və 5017 nəfər əsgərdir.

Atamanın əmri

Novo-Çerkasskdan xəbər verirlər ki, Don atamanı general Boqayevski böylə bir əmr vermişdir:

“Şərq cəbhəsində bolşeviklər müvəqqəti müvəffəqiyyətdən istifadə ilə hər nə olursa-olsun kazakları əzməkdən ötrü bizim əleyhimizə böyük-böyük qüvvələr gətirmişlərdir. Bir aydır ki, bizim dəstələri-miz bolşeviklərin inadlı hücumlarını dəf edirlər. Əsgəri səflərimiz [sıralarımız] zəif

düşdüyündən, mümkün qədər tezliklə onları qüvvələndirmək lazımdır. Mən sizin müntəxəb [seçilmiş] atamanız olmaqla, sizin hamınızı müharibəyə dəvət edib, ümumi səfərbərlik elan etməyi və 5 günün müddətinə qədər bütün 47 yaşına qədər olan kazakların əsgəri səflərə göndərilməsini əmr edirəm.”

Xüsusi Müşavirə

Nüfuzlu mənbələrdən xəbər verirlər ki, hal-hazırda Xüsusi Müşavirə üzvləri arasında Cənubi Rusiya Hökumətinin Ukrayna hərəkətinə olan münasibəti məsələsi qaldırılmışdır. Xüsusi Şura başçıları belə hesab edirlər ki, bu hərəkət vahid Rusiya amalı əleyhinə olduğundan, Dab-ravol ordusu olan yerdə təhəmmül ediləmməz [dözülə bilməz; qəbul edilə bilməz]. Xüsusi Şura böyük Rusiya vücuda gətirilməsinə mümaniət edən [mane olan] bu cür hərəkətlə mübarizə etmək niyyə-tindədir. Bununla bərabər, Xüsusi Şura üzvləri Ukrayna əhalisinə gələcəkdə öz mədəniyyətini, dilini və adətini [adətlərini] saxlayıb genişləndirməyə mümaniət göstərilməməsi tərəfdarıdır.

TÜRKİYƏDƏ

“Böyük Ermənistan” məsələsi

İstanbulda nəşr olan “Pəyam” qəzetəsi xəbər verir ki:

Məhəllində [yerində] əhvalını öyrənməkdən ötrü şərq vilayətlərə göndərilən Amerika xüsusi komissiyonu Amerika-ya bir məruzə göndərmişdir. Həmin məruzədə deyilir ki, Türkiyənin şərq vilayət-

lərində əksəriyyət müsəlmanlardan ibarət olduğundan, Böyük Ermənistan vücuda gətirmək mümkün deyildir. Buna görə, ancaq İrəvan Cümhuriyyəti haqqında bu şərtlə müvəffəqiyyətli bir surətdə danışmaq olar ki, daima oraya mədi müavinət edilsin.

Türkiyə və İngiltərə mandati

Türkiyədə nəşr olunan “Sabah” qəzetəsi yazdığı məqalələrin birində Amerika mandati əvəzinə Türkiyə üçün İngiltərə mandatını yaxşı bilir. Qəzetə öz fikrini bununla əsaslandırır ki, İngiltərə həmişə Türkiyəyə müavinət etməyə müqtə-dirdir. Çünki bunu onun bilavasitə mənafeyi tələb edir. Amerika isə bu işdə İngiltərə qədər mənfəətdar deyildir.

Amerika və Türkiyə

“Nyu-York herald” və “Çikaqo tribune” qəzetələri yazırlar ki, hərgah Amerika hökuməti bütün Türkiyə mandatını qəbul etsə, bu mandata Qərbi Frakiya da daxil edilməlidir. Çünki Amerika hökumətinin rəyinə görə, Yunanıstanın İstanbul ilə sərhəd qonşuluğunun yaxın olmasına yol verməməlidir.

Türklər nə istəyirlər

Türkiyə mandatının müəzzəm [böyük] dövlətlərdən birinə verilməsi haqqında “Pəyam” qəzetəsi yazdığı məqaləsində deyir ki:

Türkiyə sərhədlərinin qəti surətdə müəyyən edilməsini və türk milləti ilə məskun vilayətlərin Türkiyə himayəsinə verilməsini biz tələb etməyə haqlıyıq. Hansı hökumətin tərəqqi və mədəniyyət üçün bizə rəhbər olacağını həll etmək işi də bi-

zim ixtiyarımızda olmalıdır. Biz hansı hökuməti intixab edirik [seçirik]?

Bizim dövləti və firqə xadimlərimizdən bir paraları bu barədə öz müəyyən rəylərini söyləyirlər. Üç müəzzəm dövlət – Amerika, İngiltərə və Fransa bizə mü-rəbbi [təbii] olmalarını öhdələrinə almağı təklif edirlər. Bunlardan birisi intixab edilmişdir. Biz isə biləks [əksinə], zənn edirik ki, bu məsələdə çox tələsmək o qədər yersiz və mənfəətsiz olar ki, əhalinin öz arzusunu azad bir surətdə izhar etmək imkanını xələdar edər. Biz hər bir şeydən əvvəl müqəddəratımızın qəti surətdə həll edilməsini gözləməliyiz. Qoy məmləkətdən İraq, Ərəbistan və Suriya vilayətləri ayrılınsın. Qoy gələcək Türkiyənin sərhədləri qəti surətdə müəyyən edilsin.

Ancaq o zaman müavinət, yəni mandat deyilən məsələyə baxmaq vaxtı çatır. Ancaq o zaman biz zəhmətsiz və hər bir əhvaldan xəbərdar o məmləkət nəfinə [xeyrinə] danışa bilərik ki, bu üçündən biri yaxşı olsun.

Bizim məmləkətin böyük tarixi, millətimizin ənənəti [ənənələri] və əsrlərcə sevdiniyə ehtiram və sevmədiyinə nifrəti vardır.

Biz bütün islam aləmi millətləri ilə daimi münasibət və əlaqəmizi saxlayırıq. Qəti intixabdan əvvəl bu həqiqətləri ciddi surətdə nəzərə almalıdır.

Frakiya Komitəsinin müxtirəsi

Frakiya Milli Komitəsi İstanbulda olan Müttəfiq dövlət ali komissarlarına və Amerika komissiyasına böylə bir müxtirə [rəsmi məktub] ilə müraciətdə bulunmuşdur: “Biz Qərbi Frakiya nümayəndələri bol-

qarların hakimiyəti altında olan Frakiya hissəsinin Müəzzəm Dövlət əsgərləri tərəfindən işğal edilməsini bildik. Bu işğal bizi şad və məsrur etdi [sevindirdi]. Çünki bununla bizim vətənimiz bolqar zülümündən qurtarmış deməkdir.

Lakin bu şadlıq bir narahatlıqla da qarışıqdır. Çünki Yunanıstan mənbələrindən verilən xəbərlərdə inandırılırlar ki, bu tədbirlər ibtidai bir tədbirlərdir. Bunun arxasında vətənimiz yunan əsgərləri tərəfindən işğal ediləcəkdir.

Bu təkidat bizi narahat etməyə bilməz. Məgərsə bolqarların əlindən xilas olub, biz yunanilər alınəmi düşəcəyiz?

Bu gələcək təhlükə təhdidi bizi məcbur edir sizə müraciətən xahiş edək ki, Frakiya əhalisinin fəlakətdən xilas olması üçün öz hökumətiniz nəzdində istidada [xahişdə] bulunasınız.

Əksəriyyəti müsəlman əhalisindən ibarət olan bir yerin Yunanıstan işğalı nəticəsi hamının gözü qarşısındadır.

Vətənimizin yunanilərə verilməsi ilə bilaşubhə [şübhəsiz] İzmir vilayətini qanlara bulaşdıran təhlükələrə düşər olacağız.

Yunanıstan əsgərlərinin qanuni surətdə haqları olmadığı bir vilayətdə olmaları bilaşubhə əhali arasında nagüvara [xoşagəlməz] təsir bağışlayıb, bu qərar üzrə də əhali tərəfindən asan bir vəchlə [asanlıqla] üsyan qalxmasına bais olacaqdır.

Buna binaən [buna görə], biz indidən bu cür çıxışların məsuliyyətini öz öhdəmizdən atırıq. Biz Sülh Konfransının bütün bir vilayət əhalisinin məhv olmasına razı olmayacağına inanıb, Müəzzəm Dövlətlərdən xahiş edirik, vətənimiz yunan iş-

ğalından azad edilsin. Məhəlli inzibat təşkilatı ilə bərabər, Frakiya əhalisinə öz arzularını rəyi-amm [referendum] ilə izhar etmək imkan[ı] vaxtında edilsin.”

Müxtirənin axırında deyilir ki, Milli Komitə Frakiya müqəddəratını ədalətli bir surətdə həll etməkdən ötrü lazım gələcək məlumatı Sülh Konfransına təqdim etməyə hazırdır.

Təminatnamə

Türkiyə Daxiliyyə naziri vilayət məmurlarına və əlahiddə şəxslərə böylə bir təminatnamə [sərəncam] göndərmişdir:

Yunanıstan işğalı üçün bir sərhəd qoymağa nail olmaq və işğal edilən yerlərdə baş vermiş olan bir para cinayətlər haqqında ədalətli və bitərəfənə anketlər yapmaq qəsdini Osmanlı hökuməti tərəfindən göstərilən iqdamat [təşəbbüs] nəticəsində Konfrans qərar vermişdir ki, müş-tərəf bir anket komissiyası təyin etsin. Bu komissiya hal-hazırda İzmirdədir.

1) Vilayətlərdə olan Osmanlı məmurlarına əmr edilir ki, məzkur [deyilən] anket komissiyasına öz vəzifəsini ifasında lazımı müavinət göstərsin.

2) Yunanıstan işğalı məntəqəsindən kənarında əməliyyatda bulunan bəndələr az bir müddət zərfində bərtərəf edilməlidirlər [aradan qaldırılmalıdırlar]. Bundan əlavə, üsyançılar ilə məhəlli əhalinin bir yerdə hərəkət etmələrinə mümaniat göstərmək üçün lazımı tədbirlər görülsün.

General Miln'in verdiyi bəyanat inan-dır ki, bəndələrin hökumət tərəfindən bərtərəf edilməsi tələbi siyasətə lazım olduğu müvafiqdir, ancaq hökumət müq-tədid ki, xarici və daxili siyasəti nizama salsın. Hökumət heyətinə mənsub olma-

yan başqa bir adam hərgah əsgəri və mülki ali xidmətdə olsa da, işlər haqqında dü-rüst məlumat verə bilməz. Hökumət az bir zamanda qanuni surətdə çağırılacaq Parlamandan başqa heç kəsin qarşısında öz hərəkətləri haqqında hesab verməyə borclu deyildir. Əlahiddə adamların qanunsuz hərəkətləri hərgah vətənpərvərlik hissiylə də olmuş olsa, siyasi tələbat ilə müvafiq deyildir.

Əsgəri və mülki məmurların birinci vəzifəsi bu təminatnaməni ciddi surətdə nəzərə alıb tezliklə lazımı tədbirlər görməkdir. Hökumət öz millətinin hüququ-nu və həyatını təqib etmək işini tamamilə öz öhdəsində saxlayır.

DAĞISTAN ÜSYANI

İtminanlı dövərdən [etibarlı dairələrdən] aldığımız məlumata görə, Dağıstan üsyani bir az zaman zərfində Şimali Qafqazıyanın hamı yerini sarsıtmışdır. Son mə-lumata görə, Qudermes mövqeyi yanın-dakı Şali aulu üsyançılar tərəfindən işğal edilmişdir. Dərbənd ətrafındakı qanlı mü-haribələr nəticəsində dabravollar oranı təxliyəyə başlamışlardır. Petrovsk ilə Dərbənd miyanındakı [arasındakı] dəmiryol-ları xətti təxrib edilmişdir. Dabravolların əhvalı pək ciddidir.

TÜRKÜSTANDA

(Teleqraflardan)

Mavərayi-Bəhri-Xəzər komandanı ər-kani-hərbindən [qərarğahından]

Düşmənin süvari kəşfiyyat hissəsi

amaların məmuriyyəti altında bizim sol cinahımızdan dağlara tərəf keçmişdir. Hal-hazırda Bami rayonu bolşeviklərin əlin-dədir. Qara-Qalanın 30 verst şərqində 150 nəfər, Tumanovskidə 300 nəfər, Dəşt dağı yanında Nikolayevsk kəndində 150 nəfər, Bendesen keçidində 4 top ilə 300 nəfər piyada və süvari, Bami yanında 43 zirehli avtomobil ilə 2000 nəfər əsgər dayanmışdır. Bolşeviklər türkmənləri öz evlərinə buraxmayırlar. Kəşfiyyat göstə-rir ki, düşmən mitinqlər tərtib vermədə-dir. Hücuma keçmək müsəlman bayram-ları qurtarandan sonra qoyulmuşdur.

5 sentyabr xəbərləri

Sağ cinahda təbədüllatsızdır [dəyişik-lik yoxdur]. Dəmiryol xəttində bizim zir-ehlilərimiz avqustun 23-cü gecəsi Bami tərəfdə dəmiryol xətti xarab olan yerə qə-dər irəliləyib, dəmiryol təmir edən fəh-lələri atəşə tutmuşlardır.

Krasnovodskda

Mavərayi-Bəhri-Xəzər hökuməti tərəfindən istihzari-əsgəriyyə elanı mövcibincə [hərbi çağırış elanına əsasən] yerli əhali polyak, gürcü və Azərbaycan əha-lisindən başqa bütün rus təbəələri əs-gərliyə alınacaqlardır. 1914-cü ilə qədər orada olanlar təbəə hesab edilir.

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti [Sosial Təminat Nazirliyi] tərəfindən Bakı köylərinin bolşevik anarşi zamanında xə-sarətdidə olmuş köylülərinə müavinət ol-

maq üzrə torpaqlarını əkmək üçün to-xum verilmək üçün iqdamatda bulunulmuşdur [təşəbbüs göstərilmişdir].

- İrəvan müsəlman qaçqınlarının mi-yanında [arasında] bir çox xəstəliklərin önünü almaq qəsdini ilə oradakı nüma-yəndə Makinski İrəvan şəhərində qaç-qınlara məxsus 30 qaryolalıq [yataqlıq] bir xəstəxana və bir də ambulatoriya gü-şadı [açılması] haqqında təşəbbüsatda bu-lunmuşdur. Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nə-zarəti Vükəla Şurası [Nazirlər Kabineti] nəz-dində lazımı məbləğin təsdiqi üçün tə-şəbbüsatda bulunmuşdur.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti ilə Səhhəti-Ümumiyyə Nəzarətinin 4 may müştərek iclasında qət edilmişdi ki, bü-tün qaçqınlara məxsus xəstəxanalar Səh-həti-Ümumiyyə Nəzarətinə təhvil veril-sin. Zira qaçqınlar üçün xəstəxanalar la-yiqli surətdə tərtib verilməlidir. Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti Vükəla Şu-rasına müraciətən rica etmişdir ki, xə-s-təxanaların verilməsi və bu vaxtadək buraxılan istiqrazın həman Nəzarət hesa-bına keçirilməsi haqqında tədabir ittixa-zını [tədbirlər görülməsini] rica etmişdir.

- Şamaxı qəzasının Astaraxanka köyü malakanları Tiflisdəki Zaqafqaziya Rus Mil-li Komitəsinə müraciətən rica etmişdilər ki, hadisədən zərərdidə olduqlarına gö-rə, onları vergidən azad etmək haqqında təşəbbüsatda bulunulsun. Komitə Xari-ciyyə Nəzarəti nəzdində təşəbbüsatda bulunduğundan, məsələ Maliyyə Nəza-rətinə verilmişdi. Maliyyə Nəzarəti köylü-lərin müyəssər olduqca gəlir vergisindən

azad edilmələri haqqında iqdamatda [təşəbbüsdə] bulunmuşdur.

- Cavad qəzasının Xarmandalı, Bəydili və Qəmərən köylərinin qaçqınları namından Daxiliyyə Nəzarətinə müraciətən məlum edilmişdir ki, 1917-ci sənənin baharında məzkur [adı çəkilən] köylərin üzərinə rus mühacirləri təərrüz [hücum] yapıb, əhalisini qovub, bir çoxunu kəsdikdən sonra mallarını qarətlə onların köylərində məskun olmuşlardır. Qaçqınlar Salyan civarında fəna bir həyat keçirmək məcburiyyətində qalmışdılar. Müvəkkil rica etmişdir ki, kəndi yerlərinə köçürülmək, mallarının iadəsi [qaytarılması] və canilərinin cəzası verilməsi haqqında tədabir ittixazını rica etmişlərdir.

- Daxiliyyə Nəzarətində Cəbrayıldan işbu məzmununda bir teleqraf alınmışdır:

Cəbrayıl qəzasının Hüseynbəyli köyü ətrafında səfər etdiyim zaman işbu doğru xəbəri aldım ki, Sırcaytaq, Aqaraq, Qarababa köylərinin erməniləri Seyidlər qaçqınlarının sürüləri üzərinə hücum yapıb sürünü aparmışlardır. Atışma əsnasında cürətliliyi ilə məşhur milisiya Kərəm öz üç nəfər yoldaşı ilə qətl edilmişdir. Mən təəccüb edirəm ki, bir tərəfdən sülh üçün müzakirə olduğu zamanda, digər tərəfdən ermənilər müsəlmanlara hücum edib, qətl-qarətdə davam edirlər.

Həzrəti-alilərinizdən rica edirəm ki, təcili tədabir ittixazi ilə müsəlmanlara müavinət edəsiniz. Əks surətdə taxıl yığımaq mümkün olmayacaqdır.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti Gəncə nahiyə müfəttişliyinə icazə ver-

mişdir ki, Gəncədə açılmaq üçün 100 nəfərlik bir darüleytam [yetimxana] layihəsi tərtib verilsin.

- Şamaxı nahiyə müfəttişliyinə Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti tərəfindən Göyçay qaçqınlarına müavinət edilmək haqqında düsturüləmə [təlimat] verilmişdir. Zira ora əhalisinin ərzağa böyük ehtiyacları vardır.

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti Ərazi və Dövləti Əmlak Nəzarəti nəzdində Şamaxı qəzası xəsarətdidələrinə toxumluq olmaq üzrə 175 min pud taxıl buraxılması haqqında iqdamatda bulunmuşdur. Bundan əlavə, qış üçün evlərini təmir üçün iki vaqon ağac və taxta və 150 kotan, kotan üçün 35 çarx istənilmişdir.

- Hökumət tərəfindən qaçqınlar və möhtac əhaliyə müavinət təşkilatı müvəqqəti xasiyyəti havi olduğu [müvəqqəti təşkilat xüsusiyyəti daşdığı] üçün kafi görülməyir. Əhalinin geniş təbəqəsinə müavinət göstərmək qəsdilə xüsusi bir bank güşadı [açılması] icab edir [lazım gəlir]. Binaənileyh [ona görə], Ümuri-Xeyriyyə və Nafiə Nəzarəti Maliyyə Nəzarətinə müraciətən rica etmişdir ki, bu haqdakı kəndi nəzəriyyəti ilə atidəki [aşağıdakı] məsələlərə cavab verilsin:

- 1) İstiqraz miqdarı haqqında;
- 2) Vəqti-müəyyənə və istiqrazın qaytarılması haqqında;
- 3) Təminat haqqında;
- 4) Məxaricatı örtmək qəsdilə alınacaq faiz haqqında.

ERMƏNİ CÜMHURİYYƏTİNDƏ MÜSƏLMANLARIN YAŞAYIŞI

- 2 -

İrəvan quberniyasında vaqə “müsəlmanistan”ın bir hissəsini təşkil edən Zəngibasar mahalı müsəlmanlarından bir çoxları türklər Qafqazda olduqları vaxt erməni içində qaldıqlarına görə kəndlərindən köçüb türklər səmtinə keçmişlərdi. Türklər getdikdən sonra məzkur [deyilən] Zəngibasar kəndliləri köçüb indi genə yerlərinə qayıtmaqdadırlar. İştə bunun üçün erməni hökuməti bunların var-yoxlarını tutub zəbt etməkdə və ənvai [müxtəlif] vəsilələrlə də başçılarını həbs edib və başqa dürlü əziyyətlər verməkdədir.

Hətta son günlərdə erməni hökuməti bunların üstünə müsəlləh [silahlı] qüvvələr göndərmişdir.

Zəngibasarin Çarbox, Göykünbəd, Arbat kimi müsəlmanlarla məskun kəndlərini qırıb dağıtmağa başlamış.

Erməni hökuməti indi bu vasitə ilə Zəngibasar mahalını da müsəlmanlardan təmizləyib bir Ermənistan yaratmaq fikrindədir.

Qarabağ ermənilərinə “hökumət içində hökumət” deyiləcək dərəcədə geniş muxtariyyət bağışlamış olan Azərbaycan hökuməti-adiləsi erməni hökumətinin qanlı qınağı arasında qalmış müsəlman qardaşların əhvalının islahı üçün də Amerika və ingilis nümayəndələri yanında və erməni hökuməti nəzdində ciddi bir təşəbbüsdə bulunmalıdır.

Erməni Cümhuriyyəti daxilində qalmış müsəlmanlara da Qarabağ erməni-

lərinə verildiyi kimi geniş rahatlıq verici “muxtariyyət” istənilməlidir. Həm böylə bir muxtariyyəti Batumda, Tiflisdə, Gəncədə, Bakıda pərişan, qaçqın halda yaşamaqda olan İrəvan quberniyası müsəlmanları olduqca ciddi surətdə Amerika, ingilis nümayəndələrinə, Azərbaycan, gürcü, erməni hökumətlərinə tələbnamələr verməklə istəməlidirlər və bu xüsusda var qüvvətləri ilə çalışmalıdırlar. Bu bərədə İrəvan quberniyası müsəlmanlarının Batumda olan Milli Şurasının, Tiflisdə və Bakıda olan Həmtorpaqlılar İttifaqının xüsusi surətdə nəzəri-diqqətləri cəlb edilir.

* * *

Bu günlərdə İrəvan əhli Məşhədi Əsəd Şirci İrəvandan çıxıb vaqonla Sanainə gələrək Aleksandropolda ermənilər bunu saxlayıb soymuşlar. Cibindəki iki yüz min manata qədər mövcud pulunu alıb aparmışlar. Məzbur [haqqında danışılan] Məşhədi Əsəd bu vasitə ilə pulsuz qaldığı üçün geri, İrəvana qayıdarmış. Bu dəfə isə Eçmiyədzin mövqifi [stansiyası] ilə Uluhanlı mövqifi arasında ermənilər vaqonda müsəlman olaraq genə bunu görmüşlər və götürüb binəvanı vaqonda getdiyi halda başı aşağı doğru iki vaqonun arasına buraxmışlar. Vaqon təkərləri biçərənə dərhal tikə-parça edib qurtarmışdır.

* * *

Necili kəndi sakinləri Kərbəlayi Qasım və Hənif Sanaindən İrəvana gedərkən Kolagirəndə ermənilər bunların ikisini də soyub bütün mövcud olan beş yüz min

manata qədər pullarını və yanlarında olan şeylərin talayib aparmışlardır.

* * *

Dərə Alagöz mahalında vəqə Gülşən və Tiyyət kəndlərinin müsəlmanları qırılma qırılıb, qalanı bir neçə ailə qaçıb dağlar, dərələr arası dolana-dolana Qarakilsəyə gəlmişlər. Oradan Tiflisə, yaxud Azərbaycana gəlmək üçün erməni dəmir yolundan bilet istəmişlər. Fəqət ermənilər bunlara bilet satmamışlar və siz gərək zillət ilə piyada gedəsiniz demişlərdir.

* * *

Yuxarı Necili sakini Hacı İbrahimxəlilin və Qaraqışlaq sakini Kərbəlayi Rzanın və Uluxanlı sakini Vəli Hacıməhəmməd oğlunun və Şöllü sakinləri üç nəfər digər müsəlmanların hər birinin 10-15 min manat qiymətində olan atlarını erməni komissarı cəbrən [zorla] alıb zəbt etmişdir.

* * *

Eçmiyədzin naçalniki müsəlmanların başçılarını birer-birər çağıraraq damlayır və güclü pul alıb buraxır. Kərimbəyli Hacı Zamanı üç qardaşı ilə damlayır, sonra 25 min manat alıb buraxmış.

Şorkəndli Mahmudu damlamaq üçün naçalnik yanına çağıraraq, Mahmud əhvalı anlayıb qaçmış, naçalnik bunun qardaşını tutub damlayır, sonra 5 min manat alıb buraxır. Əcəba, bu hallara nəhayət verdirilməyəcəkmi?

M. B.

YENİ HÜRUFAT MƏSƏLƏSİ

Yeni hürufat [hərflər; əlifba] məsələsi çoxdan Qafqaziya türklərinin fikrini işğal edən bir məsələdir. Bu barədə ta Mirzə Fətəli Axundov cənabları düşünmüş, hətta xüsusi bir hürufat tərtib edib islam dövlətlərinin paytaxtlarına getmişdi və qəbul etdirmək istəmişdi.

Bu saat yeni hürufat məsələsi türk aləminin hər bir yerində günün məsələsi olaraq durur. Hətta böyük milli firqələrin proqramlarına daxil olmaqdadır.

Azərbaycan istiqlalı elan olunduqdan sonra hürufatımızın təzələşməsi məsələsi yenə mövqeyi-müzakirəyə qoyuldu.

Mətbuat sütunlarında hürufatımız haqqında mülahizə və təkliflər belə görünməyə, proje və fikirlər belə yazılmağa başladı. Hətta ictimai dairədən çıxaraq yeni hürufat məsələsi hökumət və dövlət məsələsi rəngini aldı. Yeni hürufat haqqında Türuq və Məabir [Nəqliyyat və Rəhbərlik] naziri Xudadad bəy Məlikaslanov cənablarının təklifi üzrə hökumət Maarif Nəzarəti cənbində [nəzdində] xüsusi bir komissiyon təşkil etməyi belə lüzum görmüşdür. Əlan [indi] həmin komissiyon bu barədə işləyir. Müxtəlif zatlar [şəxslər] tərəfindən təqdim olunmuş projeləri müzakirə etməkdədir.

14 ağustosda Bakı Bələdiyyəsi salonunda hətta bu barədə bir ictimai [yığıncaq] dəvət olunmuşdu. Bakı Türk Tələbələr Komitəsi tərəfindən dəvət olunmuş bu ictimai tələbə Əziz Seyidov Maarif Nəzarəti indindəki komissiyona təqdim olunmuş hürufatı elan edib camaatın rəyini bilmək istəmişdi.

Məlum olmuşdur ki, komissiyona üç

proje verilmişdir. Biri Məhəmməd ağa Şahtaxtılı tərəfindən, biri müəllim Abdulla Əfəndiyev tərəfindən, digəri də Abdulla Tağıyev ilə Əziz Seyidov nam [adlı] iki tələbələr tərəfindən.

Əsasən, hürufatın asanlaşması üsulitədrisə, pedaqojiyə qanununa müvafiq olmasını tələb edən bütün projelərin biri-birindən fərqi bunda görünürdü ki, biri hürufatımızın asanlaşması ilə bərabər, Avropa mədəniyyətinə yavuz olmaq və onun üçün də yeni hürufatı Avropa mədəni millətlərinin birindən almaq məqsədini təqib etdiyi halda, digəri isə ancaq asanlaşmağı arzuladığından müəyyən bir millətdən deyil, müxtəlif lisanlardan asan hürufat toplamışdır. Hətta Məhəmməd ağa heç bir millətə tabe olmayaraq, demək olar ki, müstəqil bir hürufat meydana çıxarmışdır.

Hökumət dairələrinin və Məclisi-Məbusan məbuslarının fikrini bilməyirik, ancaq indidən istər o ictimada, istər Komissiyon üzvləri danışığından bəlli olur ki, bu gün yeni hürufat və təklif olmuş layihələr ətrafında mübarizə edən fikirlər ancaq bunlardır və mədəni tərəfdən başqa daha mühüm bir məsələ də mövcud olduğunu nəzərə alan olmamışdır.

Bu gün proje təklif edən əfəndilərin əsas məqsədi budur ki, tərəqqiyi-milliyəmizə böyük mümaniyət [maneyilik] törədən hürufat çətinliyini tezliklə rəf edib [aradan qaldıraraq] iki milyon yarımdan ibarət olan türk-Azərbaycan xalqı tezliklə irəliləsin, mədəni olsun. Daha nəzərə almamışlar ki, bununla bərabər azəri türklər bütün Şərq islam aləmindən, türk-Turan millətindən ayrılacaq, müstəqil bir millət halına gələcəkdir.

Bunun üçün bizim qarşımızda fin, macar və bolqar kimi canlı sübutlar vardır.

Söylədiyim millətləri hamı müstəqil bir millət kimi tanıyır. Vəhalonki [halbuki] onlarla bizim aramızda beş-altı yüz illik bir məsafədən başqa şey yoxdur.

İslamiyyətin türklər arasında nəşrinə [yayılmaya] kimi bu millətlər ümumi bir hürufat ilə yazır-pozurdu. Din ayrılığından sonra hürufat ayrılığı da gəldi. Ondan sonra ləhcələr, şivələr, imlalar dəyişib, milliyət ayrılığı da doğuldu.

Bütün bunları bu gün tarix bizə söylərkən, biz yenə öylə məsuliyyətli bir addım atmağa böylə asanlıqla cəsarət edermiyiz? Böyük bir Turan ailəsindən iki milyon yarımlıq bir şöbəni ayıraraq yetim qoyarmıyız?

Vəhalonki bu günün ən qüvvətli şüarı millətlərin yavuzlaşması, birləşmələri və qardaşlaşmalarıdır. Bu gün uzaq millətlər biri-biri ilə birləşmək arzusu bəsləyib bu yolda çalışmaqda ikən, biz böyük bir millətə nə üçün parçalayalım və biri-birindən ayrı salalım?

Məqsədim yeni hürufatın əleyhinə deyil, hürufat qəbul edərək onun texniki cəhətdən başqa, milli və siyasi cəhətini də nəzərə almaqdır.

Bu fikrimizi biz ictimada bəyan edərək, Komissiyon üzvü olan sosialist bir müəllim tərəfindən böyük etirazla rast gəldik. “Türklük və millət-millət deyənlər həmişə millətlərinin geridə qalmasına səbəb olmuşlar. Biz gərək heç kəsi nəzərə almayaq. Özümüz müstəqil olaraq yeni hürufatı qəbul edib işləməyə başlayaq. Əgər istəsələr, başqaları da bizə tabe olarlar” deyərək bəyani-əfkar etdi [fikiri bildirdi].

Təbii, o bu fikrini Komisyonda da yeridəcək. Əgər millətlərin getdikcə birləşməsi fikrini bəsləyən sosialist əfəndi bu fikrini Parlamanda da keçirəcək olarsa, Qafqaziya daha bir neçə millət əlavə olmuş olacaqdır.

Əlbəttə, bu kimi fikirlər o vaxt dürüst olar ki, doğrudan da, yeni hürufat məsələsi başqa türk qardaşlarımız arasında tərəfdar qazanmamış ola. Madam ki, bu gün türklüyün Azərbaycanı, Osmanlı, Krim, İdil-boyu, Uralı, Qırğıstanı və Türküstanı hamı bu fikir üzərində çarpışır və bu çarpışma nəticəsi olaraq meydana bir neçə projelər çıxara bilməmişdir, nə üçün o vaxt ətrafımızın rəyini bilmədən müstəqil hərəkət edək?

Bu barədə ümumi türk qurultayı dəvət edilməlidir. Ola bilər, orada Avropa ilə yavuqluq peyda etmək təklifi tərəfdar qazanmayıb, ancaq asanlıq və onunla bərabər hürufatın əsasını türk-uyğurluqdan almaq fikri qalib gələcəkdir. Ya ola bilər ki, Avropa ilə yavuqlaşmaq prinsipi keçib, Avropa mədəni millətlərinin birindən hürufat əxz ediləcəkdir.

Hər halda, bu, ümumi olacaqdır. Yeni hürufat bütün türk yurduna, Turan elinə yayılacaq, türk millətini artıq möhkəm, mədəni bir qüvvə ilə birləşdirmiş olacaqdır ki, onu daha heç kimsə qırmayacaq. Bunun sayəsində Şərq aləmində böyük mədəni bir inqilab törədə biləcəyiz. Bir çox xırda millətləri kəndi nüfuzumuza alıb lisanımızı ümumi, beynəlmiləl bir lisan edə biləcəyiz. Zira bu gün “söyləşmə”də dilimiz ən birinci asan dillərdəndir. Yalnız hürufatımız çətinlik və əngəl törədir.

Bu gün hökumətin, Komisionun, Par-

lamanın təşəbbüsü o ümumi qurultaya ancaq hazırlanmaqdan ibarət ola bilər. Daha məcburi bir qanun kimi türk-Azərbaycan həyatına tətbiq etmək böyük bir məsuliyyət yaradar və fəna nəticələr verər zənn edəriz.

Məhəmmədzadə Mirzabala

İRAN ZİYALILARINA MÜRACİƏT

Vətəndaşlar! Bakıda və ətrafında və bəlkə də İranda olan vətəndaşlarımızı maarifə doğru aparmaqdan ötrü həmvətənimiz olan həvəskar cavanlarımız tərəfindən üç aydan fəzlədir ki, “Tərəqqi” namında bir maarif cəmiyyəti təşkil olunubdur. Bu cəmiyyətin məqsəd və amalı nə olduğunu, əlbəttə, bilməmişiniz. Doğrudan da, təəssüf ki, məzkur [deyilən] cəmiyyətin məqsəd və amalı bildiyiniz surətdə, gəlib kəndinizi üzv yazdırıb zavallı millət yolunda işləməkdən çəkinirsiniz.

Vətəndaşlar, bunu da bilməlisiniz ki, bir cəmiyyətin tərəqqisi, fəaliyyəti və eyi nəticələr verməyi üzvlərinin çox olmağından asılıdır. Bir cəmiyyətin lazımı qədər fəal və çalışqan üzvü olarsa, şübhəsiz ki, o cəmiyyətin fəaliyyəti artıb kəndi amalına tez çatır.

Ey vətəninini və millətini sevən ziyalılarımız, həqiqətən, kəndi zavallı millətinizin gözlərini açıb maarif yoluna doğru aparmaq, ayaqlar altında tapdalanan hüquqlarını alıb kəndilərinə qaytarmaq və əsarət zəncirindən xilas etmək istəyirsinizsə, şu cəmiyyətdə kamali-ciddiyyətlə çalışmalısınız.

“Tərəqqi” Cəmiyyətinin ünvanı: Sadovaya, nömrə 19.

M. Ayn. Əsədullazadə Tabaqçı

BAKI XƏBƏRLƏRİ

Cəhənnəm makinasının patlayışı

Dünən səhər saat 7-də dəhşətli bir patlayış olub şəhərin mərkəzi hissəsində yaşayanları oyatmışdır. Bir paraları belə güman etmişlər ki, şəhər bombardman edilir. Məlum olmuşdur ki, Olqinski küçədə olan mülkdə bomba patlamışdır. Bu evdə xüsusi adamlar yaşamayıb, burada ancaq kontorlar və sənəət [sənaye] idarələri vardır.

Həmin binanın yuxarı mərtəbəsinin sağ hissəsində neçə illərdir ki, ştab rotmistr Bendeberi yaşayır. Məzkur [adı çəkilən şəxs], əvvəlcə etap komendantı xidmətində olub, hal-hazırda Dabravol ordu nümayəndəsi polkovnik Palitsinin nəzdində olur.

Rotmistrin dediyinə görə, neçə illərdir ki, Bakıda yaşayır və onun heç bir düşməni olmayıbdır. Dünən gecə rotmistr səhər saat 5-ə qədər klubda imiş. Ancaq arvadı və qızı evdə imiş. Səhər saat 5-də rotmistr evə gəlib yatmışdır. Səhər saat 7-də patlayış səsinə oyanmışdır. Rotmistr dərhal qapıya yüyürmüşdür. Dərhal məhəlli-hadisəyə [hadisə yerinə] gələn polisə məmurları onu bu halda görmüşlərdir.

Rotmistrin qabaqda olan evi dağılmışdır. Belə görünür ki, bomba qapının sol tərəfində qoyulmuş imiş. Həman evdə olan Yunanıstan konsulunun dəftərxanası da xəsarətlənmişdir. Patlayış o qədər dəhşətli olmuşdur ki, Olqinski küçədə olan qarşdakı evlərin şüşələri parçalanmışdır. Rotmistrin evində heç kəs xəsarətdidə olmamışdır. Ancaq qabaq otaqda yatan qızı bir qədər yaralanmışdır.

Təhqiqatdan belə görünür ki, bomba gecə oraya qoyulmuşdur. Rotmistrin qızı nəql edir ki, gecə saat 3-də bir neçə dəfə qapını itələmişlər. Lakin qapını açıqda heç kəsi görməmişdir. Həman evin dvorniki [dalandarı] həbsə alınmışdır.

Xəzər dənizində gəminin minaya toxunması

“Znamya truda” qəzetəsi yazır ki, Petrovskdan Bakıya gələn “Varvara” paroxodu tayfasının [matroslarının] dediyinə görə, Dabravol ordusunun “Araç” adında hərbi gəmisini Petrovskun 50 verstliyində “Alya” denilən yerdə bolşeviklər tərəfindən Xəzər dənizinə buraxılmış minaya toxunmuşdur. Hərbi gəminin burnu xəsarətlənmişdir. Patlayışdan beş nəfər ölüb, bir neçələri yaralanmışdır.

Yetimlər yurduna ianə

Şənbə günü yetimlər yurdunda Qurban bayramı münasibətilə qurulmuş cəşn [ziyafət] məclisində yetimlər yurdu üçün aşağıda göstərilən zəvat [şəxslər] ianə vermişdirlər:

- 1) Şeyx Qəni 200 manat;
- 2) Səidülüzərə 1000;
- 3) Seyid Murtuza Həbibzadə 1000;
- 4) Bir nəfər 500;
- 5) Mehmandarov 300;
- 6) Xanım Səlimxanov 200;
- 7) Bir nəfər 160;
- 8) Məşhədi Haşım Paşayev 175;
- 9) Əlipaşa Ələsgərov 100;
- 10) Süleyman Ağadadaşzadə 100;
- 11) Məhəmmədəli 100;
- 12) Əlihəsən Abbaszadə 100;
- 13) Ağəmi Əliyev 100;
- 14) Mirzə Qəni Rzazadə 100;

15) İsmayıl Rəhimov və Vəkilov, hə-rəsi 100;

16) Məşhədi Sadiq 50 manat.

Cümlətan yekunu 4385 manat ianə toplanmışdır. Bundan başqa yetimlər üçün İsmayıl Rəhimov bir yeşik armud, Həmid Abbasov bir yeşik armud və Qafar Səfərov bir yeşik üzüm hədiyyə etmişlərdir.

Əsirlərin göndərilməsi

Dağıstandan Bakıya varid olmuş [gəlmiş] 7 nəfər türk əsirini (Həmid Yaqubzadə, Məhəmməd Qaramolla oğlu, Həsən Əziz oğlu, Məhəmməd Dəmirçi oğlu, Bağır Məhəmməd Qarqar oğlu, İsmayıl Əba oğlu, Məhəmmədəli Musa oğlunu) Cəmiyyəti-Xeyriyyə Batum təriqi [yolu] ilə bu gün vətənlərinə göndərir. Cəmiyyət məzkurların [adı çəkilənlərin] hər birinə 200 manat xərclik vermişdir.

Qurban dərisi

Məscid nümayəndələri Qurban günü toplanıb Cəmiyyəti-Xeyriyyəyə verdikləri dərilerin siyahısı:

[1]) Hacı Yunis və Ağaqaş oğlu (İçərişəhər) 42 dəri;

2) Hacı İmaməli məscidi nümayəndəsi 37 dəri;

3) Hacı Qasım bəy məscidi nümayəndələri Molla Ruhulla və Məşhədi Kərim cənabları 31 dəri;

4) Təzəpir məscid[i] nümayəndəsi Məşhədi Cabbar [Bağirov] cənabları 31 [dəri];

5) Hacı Qurban məscidi nümayəndəsi Hacı Hüseyinqulu və Salman 23 dəri;

6) Hacı Ağababa təkyəsi nümayəndəsi Hacı İsmayıl 15 dəri;

7) Xüsusi surətdə göndərilmiş 15 [dəri];

8) Hacı Pirverdi məscidi nümayəndəsi Rüstəm və Ağakərim 7 [dəri].

Yekunu cəmiyyətə vəsul olan [çatan] 200 dəridir.

Cəmiyyət məzkur [adı çəkilən] nümayəndələrə zəhmət çəkib dəri toplama-larından naşi [ötrü] izhari-təşəkkür edir.

“Müsavat”da

- İsmayıl Bəşir oğlu və Zöhrab Səlim oğlu Sentralnı dairəsi Ter-Akopov 24-cü mədən əməllərini mədən müdiri bədu-ni-təqsir işdən kənar etməsinə cəhət, məzkur [adı çəkilən] fəhlələr “Müsavat” firqəsinə şikayət etmişlər. “Müsavat” isə işi təhqiqat üçün kəndi Müsaliyə [Barışıq] şöbəsinə vermişdir.

- “Müsavat”ın Balaxana şöbəsi Bakı Mərkəzi idarəyə məlum etmiş ki, Balaxana rayonunda bulunan Nabatov firmasında bir il yarımdan artıq işləyən Məhəmmədağlı Məhəmmədağızadənin məvacibi qanunla verilməyib və bu son ay yarım müddətində heç verilmədiyindən şikayət etmişdir. Məzkur firmada indi heç kəs olmadığından və firmanın kontoru Bakıda olduğundan “Müsavat”ın Balaxana şöbəsi bu işi təhqiqat üçün Bakıya, Mərkəzi idarəyə rücu etmişdir [yönləndirmişdir]. Mərkəzi idarə isə bu xüsusda Baş Fabrika müfəttişinə bir kağız göndərmişdir.

Portda

Türük və Məabir Nəzarətinin [Nəqliyyat və Rabitə Nazirliyinin] “Qafqaz-Merkuri”, “Samolyot” və “Rus” vapor şirkətləri ilə əqd etdiyi etilafa [imzaladığı razılaşmaya] görə, dövləti xidmətdə bulunanlar vaporla bir yerə getdikdə qiymətdən az pa-

ra verməklə onlara müəyyən miqdarda güzəşt edilməlidir. Dövləti mal nəql edildikdə də müəyyən miqdarda güzəşt olmalıdır.

Hərbiyyə müəssisələrindən başqa digər dövləti müəssisələr xidmətçilərinə güzəştli bilet almaq üçün hər gün saat 9-dan 10-dək Ticarət Portundakı Türük və Məabir Nəzarəti müvəkkilinə müraciət etməlidir. Böylə bilet almaq üçün xidmətdə bulunduğu müəssisədən müdirin imzası və möhürlə təsdiq edilmiş vəsiqə təqdim etməlidir. Hərbiyyə Nəzarəti müəssisələr[i] xidmətçiləri isə bundan ötrü təşkil ediləcək hərbiyyə müəssisəsindən lazımlı vəsiqə pişnihad edilməlidir.

Bakı-Bayılov dəniz hərəkəti

Bakı ilə Bayılov miyanında [arasında] hərəkət edən nəqliyyat vəsaiti sahibləri ilə Ticarət İskələsi müdiri sədarəti ilə olan iclasda qət edilmişdir: adi sərnəşinlərdən kirayə 3 manat, uniformada olan əsgər və milisiya ilə mütəəllimindən [tələbələrdən] 1 manat 50 qəpik alınıb, dövləti xidmətçilərdən isə xüsusi dəftərləri üzrə 25 % güzəşt ediləcəkdir.

İclasda körpülərin təmizlənməsi haqqında da müzakirətdə bulunmuşdur.

Məlum olmuşdur ki, Bayılov yolunda işləyən “Marqarita” nam barkas sahibi həman yolu təmizləməli imiş. Zira o yolda yeganə böyük barkas o işləməkdədir.

Bir xidmətçi haqqında

Azərbaycan Cümhuriyyəti Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nəzarətində sabiqdə xidmətdə bulunan Ağaşərif Axundzadə Məclisi-Məbusan İdarəsində də xidmətə daxil olmaq istəməyinə cəhət, İdarə, Nəza-

rətdən məzkur [adı çəkilən] Ağaşərif Axundzadənin dərəcəyi-iqtidarına [bacarığına] və müstəqimül-ətvar [doğru, dürüst] olub-olmadığına dair məlumat istəmişdir. Nəzarət isə Məclisi-Məbusan İdarəsinə böylə cavab göndərmişdir:

Nəzarətin idarəsində yapılan təhqiqat nəticəsində hesabdarlıq vəzifəsi ilə müvəzzəf olan [vəzifə daşıyan] Ağaşərif Axundzadənin qanun xaricində etdiyi bəzi hərəkətləri Ədliyyə Təhqiqat Komissiyasına göndərilmişdir. Hər halda, məzkur [adı çəkilən şəxs], düz və doğru bir adam olub-olmadığını məhkəmədən bəraət qazanmaq, ya müttəhim olmaqla isbat edə bilər.

AZƏRBAYCANDA

Xankəndindən

18 avqust Xankəndində vəqə olan kazarmanın yarım verstliyində darı və buğda zəmilərinin arasında Cəlal Bədəlov nam ermənini mauzer gülləsi ilə sağ böyründən vurmuşlardır.

Məzkur [adı çəkilən] Cəlal uşaqlıq zamanından ta bu haladək Xankəndində olan müsəlmanlarla əlaqəsi olub, müsəlmanlardan ayrı hesab olunmayırdı. Cümlə ticarəti və ziraəti [əkinçiliyi] müsəlmanlarla bir yerdə olub dolanırdı və sədaqətlə iş görürdü. Məsələn, sabiq erməni-müsəlman davalarında Xankənddə müsəlmanları ermənilər qətlə edəndə bir neçə nəfər müsəlman övrət-uşaqlarını himayət etmişdi. Bir il bundan müqəddəm [qabaq] Qaladərəsi müsəlmanlar tərəfindən işğal olanda, Xankəndində olan və ətrafda olan ermənilərin Xəlfəli qər-

yələrinə [kəndlərinə] hücumavər olmaq xəbərlərini müsəlmanlara xəbər verməyinə görə ermənilər[ın] ona sui-zənn etdiklərini bilib qaçıb Xəlfəli qəryəsində Mirzə namın evində bir ay tamam gizlənməmişdi.

Cəlalın müsəlmanlara təqərrüb tapıb [yaxınlıq edib] müsəlmanlarla gözəl rəftar etməyinə görə, Cəlalın ermənilər artıq narazı olub öz nifrətlərini açıq-açıq izhar edirdilər. Binaənileyh [odur ki], onun bu hüsni-xülqünə [gözəl xasiyyətinə] narazı qalan qonşularımız bu cinayət ittifaq düşən [baş verən] kimi hökumətimizi, təlim-tərbiyədə olan zabitan və əsgərlərimizi müttəhim etmək üçün bu sözü məcruhun [yaralının] dilində[n] şayə edib [yayıb] buraxdılar ki, məcruhu vuran bir boz atlı zabit imiş. Biçarə Cəlal tam gecə saat 10 radələrində hökumət xəstəxanasında həkimlər müayinəsindən sonra ölmüşdür.

M. M. Həmzəzadə

GÜRCÜSTANDA

Azərbaycan Cümhuriyyəti Rəisi-vükəlası [Baş naziri] Yusifbəyov həzrətlərinin müsyö Haskell və Gürcüstan hökuməti əzası [üzvləri] ilə görüşmələri.

Dün Azərbaycan Cümhuriyyəti Rəisi-vükəlası Nəsim bəy Yusifbəyov həzrətləri Gürcüstanda olan Azərbaycan Cümhuriyyəti siyasi nümayəndəsi F[aris] b[əy] Vəkilov məyyətinə olaraq [müşayiəti ilə] Sülh Konfransı baş komissarı müsyö Haskell ilə övzayi-hazirə [hazırkı vəziyyət] haqqında uzun müsahibədə bulunmuşlardır və həman gün axşamı Rəisi-vükəla Yusif-

bəyov həzrətləri Gürcüstan Cümhuriyyəti hökumət əzası ilə müşavirədə bulunmuşdur.

Mal gətirilməsi

Almaniyadan Potiyə varid etmiş [gəlmiş] “Kristian Nobel” paroxodunda dürlü mallar gətirilmişdir. Bu mallar 30 min puddur. Özləri də Baş İdarə namına gətirilmişdir. Paroxod boşaldılıb, mallar Tiflisə göndərilməkdədir. Yetişən mallar içində 11 min pud kağız, elektrik lampası, məftullar da vardır.

TƏKZİB

“Azərbaycan” qəzetəsi müdirinə.

Möhtərəm əfəndim, “Füqərə sədası” qəzetəsinin 11-ci nömrəsində “Maştağalı” imzası ilə yazılan məqalədə zeyldəki [aşığıdakı] cümlələr dərc olunmuşdur:

“Hökumət zavallı əhalinin müsəlimət [əmin-amanlıq] içində yaşaması üçün heç bir tədabirdə bulunmayıb.”

“Dörd gün bundan əqdəm [qabaq] pristav tərəfindən bir Nardaran qəryəsi [kəndi] əhalisinin üzüm ilə yüklü arabası tutulub atı açılır və at faytona qoşulub, kənd xəstəxanası təbibəsi ilə bərabər pristav Buzovna qəryəsinə səyahətə gedir.”

Sonra: “Qaradovoyların tanışlarından biri deyir, ada, tufəngi ver, gedim uşaqlar üçün qovun-qarpız ələ salım.”

Daha sonra: “Bunların önünü almaqdan ötrü polis müdiri heç bir tədbir görməmişdir.”

Və axırda: “Keçən sənə Balaxana-Sabunçu qalabəyisi [komendantı] [Lütfəli bəy] Əmircanov tərəfindən təyin olunan

kəndxuda müavinləri bilmərrə iş başında çəkilib getmişlər” deyir və çox təəssüflənir.

Necə ki görürsünüz, fəvqəlzikr [yuxarıda qeyd edilən] cümlələrlə “Maştağalı” cənabları ucdantutma qələmi əlinə almış ikən hökuməti, polis müdirini, pristavı, qaradovoyları və ümum polisəni müttəhim edir. Həm də hökumət və polis müdirinin tədbirsizliyini təsdiq edəcək bir sübut, dəlil və vəsiqə göstərmədən müttəhim edir. Pristav və qaradovoylara isnad verilən əhvalatın isə nə dərəcə həqiqət olub-olmamağı üçün tərəfindən ən ciddi tədbirlər görüldü, təhqiqata başlanmışdır.

“Polis müdiri heç bir tədbir görməmişdir” cümləsinə qarşı:

Polis müdirliyinə təyin olunduğum gündən bugünədək tərəfindən verilən əmrlər və görülmə tədbirlər rəsmən bunu təkzib etdiyi üçün, müarizin [rəqibin; zidd fikirdə olanın] yazdıqları haqqında iftiradan başqa bir şey olmasa gərək.

Binaənileyh [ona görə], təkzibini xahiş edirəm, möhtərəm əfəndim.

*Balaxanı və Sabunçu polis müdiri
Səməd bəy Əliisgəndərzadə
Balaxanı, 28 ağustos sənə 1919*

İDARƏYƏ MƏKTUB

İyul ayının əvvəllərində Şamaxı uyezdi Ərəbşahverdili Ziyad xan Şahməhəmməd oğlu, Surxay Hacı Əsəd oğlu 8 dəvə ilə 200 min manatlıq mal Bakıdan apararkən Hökməli kəndi yanında Qaradə-

rələr denilən yerdə naməlum şəxslər tərəfindən öldürülüb, dəvələri və malları aparmışdılar. O vaxtdan şimdiyə kimi nə qatillər tapılmışdır, nə də qarət olunan mallar.

Son zamanlarda Binəqədiyə təyin edilən pristav Surxay bəy Sultanbəyovun etdiyi ciddi təşəbbüsata görə qatillərdən birisi Balamirzə Əlimurad oğlu tutulub həbs edilmişdir. Binaənileyh [ona görə], qardaşım və əmim oğlunun qatilinin tutulması və qarət edilən mallarımızın izi tapılmasına bais olan Binəqədi pristavının böylə xidmətindən dolayı bəyani-məmnuniyyət eyləriz.

*Səfər xan Şahməhəmməd oğlu,
Əlihüseyn Qasimov,
Kərbəlayi Kərim Rəsul oğlu,
Sadıq*

Ev

Bayılda satılır. Sahibindən xəbər almaq olar. Telefon nömrə 36-47.

9034

Xüsusi müsəlman təvəllüdxanası Gövhər xanım Qazızadə

Vəzi-həml edən hər bir vaxt, gələn xəstələr isə hər gün səhər saat 10-dan 2-yə kimi qəbul edilirlər. Təvəllüdxanada əməliyyatı-cərrahiyyə (operasiya) icra edilib, doktor Tsentner konsultasiya yapır. Feldşeritsamama Vasserman çiçək döyür, yara bağlayır və iynə vurur.

Adres: Armyanski küçə nömrə 13. Telefon nömrə 58-39.

7-321

Xəzər dənizində posta, sərnəşin və yük gəmilərinin hərəkəti*Bakı-Ənzəli*

15-ci körpüdən səşənbə [çərşənbə axşamı], cümə və bazar günləri saat 4-də.

Bakı-Tazaşəhər (Krasnovodsk)

15-ci körpüdən düşənbə [bazar ertəsi], çərşənbə və cümə günləri saat 5-də.

Bakı-Salyan

19-cu körpüdən bazar, səşənbə, çəhərşənbə və cümə günləri saat 4-də.

Bakı-Ənzəli-Şahsavər-Maşhədsər-Bəndər Gəz və geri

17-ci körpüdən çəhərşənbə günü saat 4-də.

Bakı-Həsənqulı-Bəndər Gəz-Maşhədsər və geri

17-ci körpüdən səşənbə günü saat 4-də.

Petrovsk-Fort-Aleksandrovsk-Quryev və geri

Paroxodlar Petrovskdan pəncşənbə [cümə axşamı] günləri saat 4-də çıxırlar.

Bakı-Lənkəran-Astara

17-ci körpüdən düşənbə, səşənbə və şənbə günü saat 4-də.

Bakı-Petrovsk

15, 24 və 25-ci körpülərdən səşənbə, pəncşənbə və şənbə günləri saat 4-də.

T-178

Arvad diş həkimləri**Z. A. Şexter və xanım**

Dişlər ağrısız çıxarılır. Qızıl qapaq, qazma və hər növ qayırma dişlər. Dişlərin yaxşı qayırılması təmin olunur. Kənardan gələnələr üçün tezliklə görülür. Qiymətlər münasibdir.

Qəbul olunur səhər saat 9-dan 2-yədək, axşam saat 4-dən 7-yədək.

Voronsovski küçə 17 nömrəli evdə, paradnı qapıdan.

10218

Berlin Darülfünunu doktoru**S. İ. Kopelioviç**

Daxiliyyə və əsəbiyyə naxoşluqları qəbul edir səhər saat 10-dan 1-ədək, axşam saat

5-dən 7-yədək. Elektrik müalicəsi, 606 və 914 müalicəsi və qeyriləri.

Adres: Vorontsovski küçə nömrə 17, 2-ci mərtəbə. Telefon nömrə 50-28 və 93.

10244

Doktor Hacı Fətulla Ağaalizadə

Daxiliyyə və canda olan mərzələrə və həmçinin uşaqlara məxsus azarlara müalicə edir. Mərziləri [xəstələri] hər gün səhər saat 7-dən 10-ədək və axşam saat 4-dən 7-yədək qəbul edir. Adres: Şamaxı küçəsində 14 nömrəli evdə. Telefon 19-27.

9016

Doktor M. İ. Lurye

Əmrəzi-zöhrəviyyə və daxili naxoşluqları qəbul edir. 914 və 606 müalicəsi.

Qəbul edir hər gün səhər saat 8-1-ədək; axşam saat 4-7-yədək.

Ünvan: Vorontsovski küçə, nömrə 45, Bandarnının küncündə, yolu Bandarnıdan, nömrə 8, 3-cü mərtəbə. Telefon: 17-06 və 52-36.

7406

Elan

Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nəzarəti bununla elan edir ki, həmin sentyabrın 16-da Nəzarətin mərkəzi skladında (Merkuryevski küçə nömrə 34) səhər saat 9-da ikinci dəfə olaraq zeyldəki [aşağıdakı] ərzaqlar satılmaq üçün müzayidə (torq) [hərrac] olacaqdır:

- 1) Arpa kəpəyi – 8 min pud;
- 2) Buğda kəpəyi – 3 min pud;
- 3) Küncüt jımıxı – 2 yüz pud.

Bundan əlavə, qeyri ərzaqlar və mallar az miqdarda olaraq dəxi satılacaqdır. Məsələn, yanmış pambıq (volokno), qayırılmayıb natamam qalmış dərilər və sairləri.

Yuxarıda zikr olunan ərzaqlar mərkəzi skaldada olub, hər gün, bayram günlərindən başqa, saat 9-dan 3-ədək baxmaq olar.

Ərzaqlar torq ilə satılacaqdır.

QEYD VƏ ŞƏRHLƏR**Kinoteatr “Renessans”**

səh. 127. “Orlean qızı”: Amerikada 1916-cı ildə istehsal edilmiş “Qadın Janna” [Joan the Woman] filmi nəzərdə tutulur.

“Erik Trent”: əslində aktyor deyil, filmin qəhrəmanlarından biridir; filmdə “Erik Trent” rolunu Vallas Rid oynamışdır.

Tiflis**Mədrəseyi-İttifaqi-İraniyan**

səh. 127. “Vorontsovski”: Tiflisdə küçə; indiki Vaxtanq Qorqasalı küçəsi.

Kontrast

səh. 131. “daşnak fitnəsindən qorumaqla bərabər”: qəzetdə belə getmişdir: “daşnak fitnəsindən qorumaq olmaqla bərabər”.

Teleqraf xəbərləri

səh. 131. “Drozdovskinin məğlubiyyəti”: qəzetdə “Drozdovun məğlubiyyəti” kimi getmişdir.

“Drozdov alayları”: Rusiyanın cənubunda Ağqvardiyaçılar hərəkətinin rəhbərlərindən olan general-mayor Mixail Qordeyeviç Drozdovskinin başçılığı altındakı hərbi hissələr nəzərdə tutulur.

səh. 132. “Revel”: İndiki Estoniyanın paytaxtı Tallin şəhərinin köhnə adı.

“Vilhelmin təslimi haqqında”: 1888-1918-ci illərdə hakimiyyətdə olan Almaniya imperatoru II Vilhelm nəzərdə tutulur.

“Avamlar Kamerası”: ikipalatalı Britaniya Parlamentinin aşağı palatası olan İcmalar Palatası nəzərdə tutulur.

Heyəti-mürəxxəsəmir

səh. 133. “A. Tomanın təşəbbüsü ilə”: Fransanın sosialist siyasi xadimi Albert Tomas nəzərdə tutulur.

Qəzetlərdən

səh. 136. “Xüsusi Müşavirə”: 1918-1919-cu illərdə Cənubi Rusiya ordusu və Könüllü ordu nəzarətindəki ərazilərdə təsis edilən məşvərət və icra orqanı – Cənubi Rusiya Silahlı Qüvvələri yanında Xüsusi Şura nəzərdə tutulur. Bu Şura, Rusiyani 1 avqust 1914-cü il tarixindəki sərəhləri daxilində bərpa etmək məqsədi güdüdü.

Türkiyədə

səh. 137. “öz hökumətiniz nəzdində”: qəzetdə “hökumətiniz” yerinə “hökumətimiz” getmişdir.

“Əksəriyyəti müsəlman əhalisindən ibarət olan bir yerin...”: qəzetdə “bir yerin” əvəzinə “bu yerin” getmişdir.

Erməni Cümhuriyyətində müsəlmanların yaşayışı

səh.141. “müsəlmanistan”: İrəvan quberniyasında müsəlman (Azərbaycanlı) əhalinin yaşadığı yerlər nəzərdə tutulur.

səh. 142. “M. B.”: bu imza Mirabbas Mirbağırzadəyə məxsusdur.

Bakı xəbərləri

səh. 145. “9) Əlipaşa Ələsgərov”: qəzetdəki sıralamada 9 yerinə səhvən 10 getmişdir.

səh. 146. “Baş Fabrika müfəttişi”: Sənaye müəssisələrində əmək şəraitinə nəzarət edən dövlət qurumu Fabrik Müfəttişliyinin baş müfəttişi.

Təzib

səh. 148. “Füqərə sədasi”: Bakıda 1919-cu ilin avqust ayında nəşr edilmiş qəzet. Redaktoru Əliheydər Qarayev idi.

Cümə, 12 sentyabr 1919-cu il, nömrə 272

AZƏRBAYCAN*Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir*

İkinci sənəyi-dəvamiyyəsi. Cümə, 16 zihiccətül-haram sənə 1337. 12 Eylül 1919 sənə.

Türk və islamliğa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalətin mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Tək nüsxəsi 2 manat.

Abunə şəraiti: Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 40 rublə, 2 aylığı 70 rublə, 3 aylığı 100 rublə. Bakı üçün 1 aylığı 35 rublə, 2 aylığı 60 rublə, 3 aylığı 90 rublə. Abunə şəraiti ancaq həmin sənə oktyabr ayının 1-nədək heasb olunur.

Elan fiatı: birinci səhifədə sətiri 5 rublə, axırncı səhifədə sətiri 4 rublə, itən şeylər və yer axtaranlar üçün 3 rublə.

SİRK “MODERN”

Cümə günü sentyabrın 12-ndə 1919-cu ildə məşhur Demo-Kazo – “Uçan adamlar” namı qazanmış İtaliya artistlərinin və Bakı camaatının sevgilisi komik Vintsentso qardaşlarının 3-ncü qastrolu və Bakı camaatı sevgilisi neqr Qarinin qastrolu olacaqdır.

Məşhur sportsmen Pyotr Nikolayeviç Yelizarov tərəfindən mükəmməl surətdə vücuda gətirilmiş Fransa güləş mübarizəsinin 75-nci günüdür.

Bu gün 3 cift pəhləvan mübarizə edir.

1-nci ikinci mübarizə: Kalişeviç – Oleynikov.

2-nci: Gənc Əli – Raqenbaum.

3-ncü: Qırmızı Maska – Krayevski.

Pəhləvanların çıxışı və mübarizənin başlanması saat 11-in yarısında.

Tamaşa başlanacaq 8-də, qurtaracaq 12-də.

Mübarizə Yelizarovun təhti-nəzarətində [nəzarəti altında] olacaqdır.

9045

ELAN

Maarif Nəzarəti bununla məlum edir ki, gələcək 1919-1920-ci sənəyi-tədrisiy-

yədə milliləşmiş məktəblərdə türk lisanında təlim veriləcək.

Sınıflar aşağıda göstərilənlərdən ibarətdir:

Əlifba, kiçik və böyük ehtiyat sinifləri və birinci sinif – Birinci və İkinci zükur [oğlanlar] edadilərində; əlifba, kiçik və böyük ehtiyat sinifləri, birinci, ikinci və üçüncü siniflər – Realnı məktəbində; əlifba, kiçik və böyük ehtiyat sinifləri, birinci və ikinci siniflər – İkinci Realnı məktəbində; əlifba, kiçik və böyük ehtiyat sinifləri və birinci sinif – Balaxanı Realnı məktəbində; əlifba, kiçik və böyük ehtiyat sinifləri, birinci və ikinci siniflər – Birinci Milli ünəs [qızlar] edadisində; əlifba, kiçik və böyük ehtiyat sinifləri və birinci sinif – Mariinski Ünəs edadisində.

Çocuqları məktəbə vermək üçün pişəzvəqt [vaxtında] fövqəzlikr [yuxarıda adı çəkilən] məktəblərin rəislərinə ərizə verməlidir. Ən yoxsul mütəəlimlərin [şagirdlərin] haqqı-tədrisdən azad edilmələri və onların təlim şeyləri və libas almaqlarına maddi müavinət verilməsi üçün Maarif Nəzarəti işbu məktəblərdə dövləti stipendiyalar təsis etmək xəyalındadır.

T-239